Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NIKOLASA EMILIU [*NICHOLAS EMILIOU*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 15. maijā [1]

Lieta C-209/23

FT,
RRC Sports GmbH
pret
***Fédération internationale de football association* (*FIFA*)**

(*Landgericht Mainz* (Maincas apgabaltiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Konkurence – Iekšējais tirgus – Starptautisko sporta apvienību pieņemti regulējumi – Profesionālais futbols – Vispasaules sporta federācija – Futbola aģentu reglaments – LESD 101. panta 1. punkts – Pretkonkurences "mērķa" jēdziens – *Meca-Medina* judikatūra – LESD 101. panta 3. punkts – LESD 102. pants – Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana – Ļaunprātīga izmantošana – Ļaunprātīga izslēgšana – LESD 56. pants – Pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumi – Personas datu aizsardzība – Regulas (ES) 2016/679 6. panta 1. punkta f) apakšpunkts

I. Ievads

1. Vairākās nesenās lietās, proti, *ISU* [2], *Superleague* [3], *Royal Antwerp* [4] un *FIFA* [5], Tiesai bija jāpārbauda dažu starptautisko vai nacionālo sporta apvienību reglamentu saderība ar Savienības tiesību normām konkurences un iekšējā tirgus jomā.

2. Šī lieta ir dabisks turpinājums minētajām lietām. Proti, strīds pamatlietā attiecas uz starptautiskas sporta federācijas reglamentu (turpmāk tekstā – "aplūkotais reglaments"), kas reglamentē spēlētāju aģentu (turpmāk tekstā – "aģenti") darbību. Ar saviem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā lūdz Tiesu sniegt papildu norādījumus par dažādiem interpretācijas jautājumiem, kas izriet no Savienības tiesību normām konkurences, iekšējā tirgus un datu aizsardzības jomām.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

2 Spriedums, 2023. gada 21. decembris, *International Skating Union*/Komisija (C-124/21 P, EU:C:2023:1012; turpmāk tekstā – "spriedums *ISU*").

3 Spriedums, 2023. gada 21. decembris, *European Superleague Company* (C-333/21, EU:C:2023:1011; turpmāk tekstā – "spriedums *Superleague*").

4 Spriedums, 2023. gada 21. decembris, *Royal Antwerp Football Club* (C-680/21, EU:C:2023:1010; turpmāk tekstā – "spriedums *Royal Antwerp*").

5 Spriedums, 2024. gada 4. oktobris, *FIFA* (C-650/22, EU:C:2024:824; turpmāk tekstā – "spriedums *FIFA*").

3. Ļoti līdzīgi jautājumi ir izvirzīti arī divos citos lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu – lietās C-428/23, *ROGON* u.c.[6], un C-133/24, *CD Tondela* u.c.[7], kurās šodien sniegšu savu secinājumus. Tādējādi secinājumi šajā lietā ir jālasa kopā ar minētajiem secinājumiem. Procesuālās ekonomijas nolūkā un lasītāju ērtības dēļ centīšos izvairīties no nevajadzīgiem atkārtojumiem šajos trijos secinājumos un šajā nolūkā izmantošu vairākas savstarpējas atsauces.

II. Atbilstošais tiesiskais regulējums

4. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula; turpmāk tekstā – "VDAR")[8] 6. pants "Apstrādes likumīgums" noteic:

"1. Apstrāde ir likumīga tikai tādā apmērā un tikai tad, ja ir piemērojams vismaz viens no turpmāk minētajiem pamatojumiem:

[..]

f) apstrāde ir vajadzīga pārziņa vai trešās personas leģitīmo interešu ievērošanai, izņemot, ja datu subjekta intereses vai pamattiesības un pamatbrīvības, kurām nepieciešama personas datu aizsardzība, ir svarīgākas par šādām interesēm [..]

[..]".

III. Fakti, tiesvedība un prejudiciālais jautājums

5. Prasītāji pamatlietā ir FT, spēlētāju aģents un spēlētāju aģentu apvienības "Football Forum" viceprezidents, un *RRC Sports*, Vācijā reģistrēts uzņēmums, kurš arī darbojas kā spēlētāju aģents un kura vadītājs ir FT. Atbildētāja Starptautiskā Futbola federācija (*FIFA*) ir bezpeļņas organizācija, kura izveidota saskaņā ar Šveices tiesību aktiem un kuras juridiskā adrese ir Cīrihē (Šveice). Tā ir arī augstākā futbola jumta organizācija, kas pārrauga 211 valstu dalīborganizācijas, tostarp *Deutscher Fußball-Bund* (Vācijas Futbola federācija).

6. Saskaņā ar *FIFA* Statūtu 11. panta 4. punktu un 14. pantu dalīborganizācijām ir jāievēro *FIFA* reglaments un jāatzīst tās lēmumi.

7. *FIFA* padome 2022. gada 16. decembrī pieņēma *FIFA Football Agent Regulations* (turpmāk tekstā – "*FFAR*") un publicēja tos 2023. gada 6. janvārī. Šis regulējums ietver pamatnoteikumus tostarp attiecībā uz spēlētāju aģentu atlīdzību, darbībām un uzvedību. *FFAR* 1.–10 pants un 22.–27. pants stājās spēkā 2023. gada 9. janvārī. Bija paredzēts, ka pārējās tiesību normas stāsies spēkā 2023. gada 1. oktobrī. *FFAR* noteikumi tostarp paredz ierobežojumus spēlētāju aģentu honorāriem un ievieš citus noteikumus, kas attiecas uz interešu konfliktiem un līguma noteikumiem.

6 C-428/23 (turpmāk tekstā – "secinājumi lietā *ROGON*").

7 C-133/24 (turpmāk tekstā – "secinājumi lietā *CD Tondela*").

8 OV 2016, L 119, 1. lpp.

8. Prasītāji pamatlietā iesniedza *Landgericht Mainz* (Maincas apgabaltiesa, Vācija) prasījumu par atturēšanos no darbības, lai panāktu dažu *FFAR*[9] noteikumu (turpmāk tekstā – "apstrīdētie noteikumi") piemērošanas aizliegumu, pamatojoties uz to, ka ar tiem ir pārkāpts LESD 56. pants, LESD 101. un 102. pants un VDAR 6. pants. Savukārt *FIFA* apgalvo, ka *FFAR* ietvertie noteikumi ir gan tiesiski, gan nepieciešami futbola integritātei, veicina solidaritāti starp augstākā līmeņa un amatieru futbolu un nodrošina pārskatāmību un ētikas standartus.

9. Tā kā *Landgericht Mainz* (Maincas apgabaltiesa) ir šaubas par attiecīgo Savienības tiesību normu pareizu interpretāciju, tā nolēma apturēt tiesvedību lietā un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [LESD] 101. pants (aizliegtu vienošanos aizliegums), LESD 102. pants (dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums) un LESD 56. pants (pakalpojumu sniegšanas), kā arī [VDAR] 6. pants jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu tiesisko regulējumu, ko pieņem vispasaules sporta federācija (šajā lietā – *FIFA*), kurā ietilpst attiecīgā sporta veida (šajā lietā – futbola) 211 valstu sporta federācijas un kuras regulējums tāpēc jebkurā gadījumā ir saistošs lielākajai daļai subjektu, kas darbojas attiecīgā sporta veida profesionālajās valstu līgās (šajā lietā – klubiem (ar to ir domāti arī futbola klubi, kas ir organizēti kā kapitālsabiedrības), spēlētājiem (kas ir klubu biedri) un spēlētāju aģentiem), un tā saturs ir šāds:

1) ir aizliegts vienoties par tādas atlīdzības izmaksāšanu spēlētāju aģentiem vai viņiem izmaksāt atlīdzību, kas pārsniedz maksimālo summu, kura aprēķināta procentos no attiecīgā spēlētāja pārejas maksas vai gada atalgojuma, kā paredzēts [*FFAR*] 15. panta 2. punktā;

2) ir aizliegts, ka trešās personas maksā no spēlētāju aģentūras līguma izrietošās atlīdzības, kas ir jāmaksā spēlētāju aģenta līgumpartnerim, kā paredzēts *FFAR* 14. panta 2. un 3. punktā;

3) gadījumos, kad spēlētāju aģents darbojas uzņemošā kluba un spēlētāja vārdā, klubiem ir aizliegts maksāt vairāk nekā 50 % no kopējās atlīdzības, kas spēlētājam un klubam ir jāmaksā par spēlētāju aģenta pakalpojumiem, kā paredzēts *FFAR* 14. panta 10. punktā;

4) lai piešķirtu spēlētāju aģenta licenci, kas ir nosacījums spēlētāju aģenta pakalpojumu sniegšanai, ir prasīts, lai kandidāts ievērotu vispasaules sporta federācijas iekšējos noteikumus (šajā lietā – *FFAR*, *FIFA* Statūti, *FIFA* Disciplinārais reglaments, *FIFA* Ētikas kodekss, [*FIFA RSTP*], kā arī struktūrvienību un komisiju statūti, reglamenti, direktīvas un lēmumi), kā arī šīs federācijas jurisdikciju un konfederāciju un dalīborganizāciju jurisdikciju, kā paredzēts *FFAR* 4. panta 2. punktā, 16. panta 2. punkta b) apakšpunktā un 20. pantā kopsakarā ar *FIFA* Statūtu 8. panta 3. punktu, 57. panta 1. punktu un 58. panta 1. un 2. punktu, *FIFA* Disciplinārā reglamenta 5. panta a) punktu, 49. pantu un 53. panta 3. punktu, kā arī Ētikas kodeksa 4. panta 2. punktu un 82. panta 1. punktu;

5) ir izvirzīti nosacījumi spēlētāju aģenta licences piešķiršanai, saskaņā ar kuriem licences piešķiršana ir neatgriezeniski liegta, ja ir stājies spēkā notiesājošs spriedums vai izlīgums kriminālprocesā, vai arī ja iestāde vai sporta federācija ir noteikusi darbības aizliegumu uz diviem gadiem, apturējusi vai atņēmusi licenci vai notikusi cita veida diskvalifikācija, bez iespējas licenci piešķirt vēlāk, kā paredzēts *FFAR* 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) un iii) punktā;

[9] Attiecīgā gadījumā kopsakarā ar citiem *FIFA* izdotajiem noteikumiem, piemēram, *FIFA* Reglamenta par spēlētāju statusu un pārejām (turpmāk tekstā – "*FIFA RSTP*") 18.ter pantu, *FIFA* Reglamenta par darbu ar aģentiem 7. pantu, *FIFA* 2021. gada Statūtu 8., 14., 57. un 58. pantu, *FIFA* 2019. gada Disciplinārā reglamenta 5., 49. un 53. pantu un *FIFA* 2020. gada Ētikas reglamenta 4. un 82. pantu.

6) spēlētāju aģentiem ir aizliegts sniegt spēlētāju aģenta pakalpojumus vai citus pakalpojumus saistībā ar pārejas līguma un/vai darba līguma noslēgšanu attiecībā uz jebkuru no turpinājumā minētajiem subjektiem un saņemt par to atlīdzību: a) klubu, no kura pāriet, un uzņemošo klubu; b) klubu, no kura pāriet, un spēlētāju; c) visām iesaistītajām pusēm (klubs, no kura pāriet, uzņemošais klubs un spēlētājs), kā paredzēts attiecīgi *FFAR* 12. panta 8. un 9. punktā; un

6a) spēlētāju aģentiem kopā ar saistīto spēlētāju aģentu ir aizliegts sniegt spēlētāju aģenta pakalpojumus vai citus pakalpojumus saistībā ar pārejas līguma un/vai darba līguma noslēgšanu attiecībā uz jebkuru no turpinājumā minētajiem subjektiem un saņemt par to atlīdzību: a) klubu, no kura pāriet, un uzņemošo klubu; b) klubu, no kura pāriet, un spēlētāju; c) visām iesaistītajām pusēm (klubs, no kura pāriet, uzņemošais klubs un spēlētājs), ja jēdziens "saistītais futbola aģents" ietver sadarbību saskaņā ar *FFAR* sniegto "Connected Football Agent" definīciju (*FFAR* 6. lpp., iv) punkts), kā paredzēts *FFAR* 12. panta 10. punktā kopsakarā ar "Connected Football Agent" definīciju *FFAR* 6. lpp., iv) punkts;

7) spēlētāju aģentiem ir aizliegts sazināties vai slēgt aģentūras līgumu ar tādu klubu, spēlētāju, vispasaules sporta federācijas dalīborganizāciju vai t. s. "Single-Entity-League" pārvaldošu juridisku personu, kas var norīkot spēlētāju aģentus un kas ir noslēgusi ekskluzīvu līgumu ar citu spēlētāju aģentu, kā paredzēts *FFAR* 16. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā;

8) visu spēlētāju aģentu vārdi un detalizēta informācija, viņu pārstāvēto klientu vārdi, spēlētāju aģentu pakalpojumi, ko viņi sniedz katram atsevišķajam klientam, un/vai detalizēta informācija par visiem darījumiem, kuros ir iesaistīti spēlētāju aģenti, tostarp spēlētāju aģentiem izmaksājamā atalgojuma summa, ir jāaugšupielādē vispasaules sporta federācijas platformā, un citiem klubiem, spēlētājiem vai spēlētāju aģentiem tiek daļēji nodrošināta piekļuve šai informācijai, kā paredzēts *FFAR* 19. pantā;

9) ir aizliegts vienoties par atlīdzību par spēlētāju aģentu pakalpojumiem jebkādā citā veidā, kas nepamatojas uz spēlētāja atalgojumu vai pārejas maksu, kā paredzēts *FFAR* 15. panta 1. punktā;

10) tiek pieņemts, ka citi pakalpojumi, ko sniedzis spēlētāju aģents vai ar to saistītais spēlētāju aģents 24 mēnešus pirms vai pēc spēlētāju aģenta pakalpojuma sniegšanas klientam, kurš iesaistīts darījumā, saistībā ar kuru ir tikuši sniegti spēlētāju aģenta pakalpojumi, pieder pie spēlētāju aģenta pakalpojumiem, un, ciktāl šo pieņēmumu nevar atspēkot, tiek uzskatīts, ka atlīdzība par citiem pakalpojumiem pieder pie atlīdzības par spēlētāju aģenta pakalpojumiem, kā paredzēts *FFAR* 15. panta 3. un 4. punktā;

11) procentos aprēķināmā spēlētāju aģenta atalgojuma summa ir jābalsta tikai uz faktisko spēlētājam izmaksāto algu, kā paredzēts *FFAR* 14. panta 7. un 12. punktā;

12) spēlētāju aģentiem ir pienākums sniegt vispasaules sporta federācijai šādu informāciju:

   a) 14 dienu laikā pēc līguma noslēgšanas: par jebkuru līgumu ar klientu, kas nav pārstāvības līgums, tostarp, bet ne tikai par citiem pakalpojumiem, un platformā pieprasīto informāciju;

   b) 14 dienu laikā pēc atlīdzības izmaksas: platformā pieprasīto informāciju;

c) 14 dienu laikā pēc atlīdzības izmaksas saistībā ar jebkuru līgumu ar klientu, kas nav pārstāvības līgums: platformā pieprasīto informāciju;

d) 14 dienu laikā pēc stāšanās spēkā: par jebkuru līgumisku vai cita veida vienošanos starp spēlētāju aģentiem par sadarbību jebkādu pakalpojumu sniegšanā vai par ienākumu vai peļņas sadali attiecībā uz jebkuru to spēlētāju aģentu pakalpojumu daļu;

e) ja darījumi tiek noslēgti ar aģentūras starpniecību, 14 dienu laikā pēc pirmā darījuma ar aģentūras līdzdalību: to spēlētāju aģentu skaitu, kuri darījumus slēdz ar tās pašas aģentūras starpniecību, un visu darbinieku vārdus, kā paredzēts *FFAR* 16. panta 2. punkta j) apakšpunkta ii)–v) punktā un k) apakšpunkta ii) punktā;

13) klubiem ir aizliegts vienoties ar spēlētāju aģentiem par atlīdzību vai atlīdzības daļām saistībā ar spēlētāja pāreju vai maksāt spēlētāju aģentiem tādas atlīdzības vai atlīdzības daļas, kuru aprēķina bāze ir atkarīga (arī) no nākotnē sagaidāmām pārejas kompensācijām, ko klubs saņem saistībā ar spēlētāja turpmāku pāreju, kā paredzēts [*FIFA RSTP*] 18.*ter* panta 1. punkta pirmajā ievilkumā un *FFAR* 16. panta 3. punkta e) apakšpunktā."

10. Rakstveida apsvērumus ir iesniegušas *FT*, *FIFA*, Grieķijas valdība, Francijas valdība un Ungārijas valdība, kā arī Eiropas Komisija.

11. Ar 2024. gada 5. marta vēstuli Tiesa, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 62. panta 1. punktu, aicināja ieinteresētās personas iesniegt apsvērumus par spriedumu *ISU*, *Superleague* un *Royal Antwerp* ietekmi uz atbildēm, kas būtu sniedzamas uz prejudiciālo jautājumu šajā lietā. *FT*, *FIFA*, Grieķijas valdība, Francijas valdība, Ungārijas valdība un Komisija izpildīja šo lūgumu.

12. *FT*, *FIFA*, Ungārijas valdības un Komisijas mutvārdu paskaidrojumi tika uzklausīti 2025. gada 12. februāra tiesas sēdē.

IV. Juridiskā analīze

13. Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa lūdz Tiesu izvērtēt, vai ar Savienības tiesībām ir saderīgi *FFAR* noteikumi, kurus pieņēmusi vispasaules sporta federācija un kuri attiecas uz sportistu aģentu darbību. Prejudiciālais jautājums attiecas uz četru Savienības tiesību normu pareizu interpretāciju un tādējādi rada daudzus juridiskus jautājumus, kas būtu jāizskata atsevišķi.

14. Pirms sāku šo jautājumu (C, D, E un F) izvērtēšanu, vispirms vēlos izteikt dažus ievada apsvērumus par sistēmiskumu (A) un metodiku (B).

A. Ievada apsvērumi (I) – sistēmiskums

15. Iesākumā man šķiet lietderīgi izteikt trīs ievada apsvērumus, lai šo secinājumu lasītājiem radītu priekšstatu par situāciju (tas var būt svarīgi arī pārējo divu iepriekš 3. punktā minēto secinājumu lasītājiem).

16. Vispirms vēlos atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja nodarbošanās ar sportu ir saimnieciska darbība, uz to ir attiecināmas Savienības tiesību normas, kas ir piemērojamas šādas darbības gadījumā [10]. Tādējādi noteikumi, kurus sporta apvienības pieņem, lai reglamentētu profesionālo vai daļēji profesionālo sportistu algoto darbu vai pakalpojumu sniegšanu, un, plašākā nozīmē, noteikumi, kuri, lai gan formāli nereglamentē šo darbu vai šo pakalpojumu sniegšanu, tomēr minēto darbu vai minēto pakalpojumu sniegšanu tieši ietekmē, var ietilpt Savienības *brīvas pārvietošanās* tiesību normu piemērošanas jomā. Turklāt uz šiem noteikumiem un, plašākā nozīmē, uz to apvienību rīcību, kuras tos ir pieņēmušas, ir attiecināmas Savienības tiesību normas *konkurences* jomā, ja ir izpildīti šo normu piemērošanas nosacījumi, kas nozīmē, ka šīs apvienības var kvalificēt kā "uzņēmumus" vai apstrīdētos noteikumus var kvalificēt kā "uzņēmumu apvienību lēmumus" LESD 101. un/vai 102. panta izpratnē [11].

17. Tomēr Tiesa ir pastāvīgi norādījusi, ka daži īpaši noteikumi, kas pieņemti vienīgi ar ekonomiska rakstura apsvērumiem nesaistītu iemeslu dēļ un kas attiecas uz jautājumiem, kuri skar tikai sportu *per se*, ir uzskatāmi par tādiem, kas nekādi nav saistīti ar jebkādu saimniecisko darbību. Tā tas it īpaši ir to noteikumu gadījumā, kas attiecas uz ārvalstu spēlētāju izslēgšanu no to komandu sastāva, kuras piedalās sacensībās starp savu valsti pārstāvošajām komandām, vai uz to klasifikācijas kritēriju noteikšanu, kas tiek izmantoti, lai atlasītu sportistus, kuri individuāli piedalīsies sacensībās [12].

18. Šis "sporta izņēmums", kas aizsākās ar nozīmīgo *Walrave* lietu [13] un bieži tiek kritizēts tiesību zinātnē [14], manuprāt, būtu jāinterpretē šauri [15]. Tiesa ir konsekventi norādījusi, ka tas, ka noteikumam ir tīri sportisks raksturs vai ka tas attiecas tikai uz sportu, nenozīmē, ka šis noteikums un *a fortiori* darbība, uz kuru tas attiecas, automātiski tiek izslēgta no Līguma darbības jomas [16].

19. Patiesībā "sporta izņēmums" nekādā ziņā nav faktisks izņēmums no attiecīgo Savienības tiesību normu piemērošanas, bet gan tikai divu vispāratzītu principu piemērošana.

20. Pirmais princips paredz, ka Savienības tiesību normas brīvas pārvietošanās un konkurences jomā vispārīgi attiecas uz *saimniecisko darbību* un Savienības iekšējo tirdzniecību [17]. Piemēram, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru darbībām, kas ir saistītas ar valsts iestādes prerogatīvu

10 Skat. sprieduma *Superleague* 83. punktu un tajā minēto judikatūru.

11 Turpat, 85.–87. punkts un tajos minētā judikatūra.

12 Turpat, 84. punkts.

13 Spriedums, 1974. gada 12. decembris, *Walrave* un *Koch* (36/74, EU:C:1974:140, 8. punkts; turpmāk tekstā – "spriedums *Walrave*"). Turpmāk apstiprināts tostarp spriedumos, 1995. gada 15. decembris, *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 76. punkts; turpmāk tekstā – "spriedums *Bosman*") un, 2000. gada 11. aprīlis, *Deliège* (C-51/96 un C-191/97, EU:C:2000:199, 43. punkts; turpmāk tekstā – "spriedums *Deliège*").

14 Skat, tostarp arī turpmākās atsauces, Parrish, R. un Miettinen, S., *The Sporting Exception in European Union Law*, TMC Asser Press, 2008; un Weatherill, S., "The impact of the rulings of 21 December 2023 on the structure of EU sports law", *The International Sports Law Journal*, 23. sēj., 2023, 414. lpp.

15 Skat, piemēram, spriedumu *Walrave*, 9. punkts; un spriedumus, 1976. gada 14. jūlijs, *Donà* (13/76, EU:C:1976:115, 15. punkts); 2003. gada 8. maijs, *Deutscher Handballbund* (C-438/00, EU:C:2003:255, 54.–56. punkts) un, 2006. gada 18. jūlijs, *Meca-Medina* un *Majcen*/Komisija (C-519/04 P, EU:C:2006:492, 26. punkts; (turpmāk tekstā – "spriedums *Meca-Medina*"). Skat. arī zinātniskajā literatūrā Ibáñez Colomo, P., "Competition law and sports governance: Disentangling a complex relationship", *World Competition*, 45. sēj., Nr. 3, 2022, 331.–334. lpp.

16 Skat. tostarp spriedumus 2019. gada 13. jūnijs, *TopFit* un *Biffi* (C-22/18, EU:C:2019:497, 49. un 53. punkts; turpmāk tekstā – "spriedums *TopFit*") un spriedums *FIFA*, 79. punkts.

17 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2002. gada 19. februāris, *Wouters* u.c. (C-309/99, EU:C:2002:98, 57. punkts un tajā minētā judikatūra; turpmāk tekstā – "spriedums *Wouters*"). Skat. vispārīgāk ģenerāladvokāta L. M. Pojareša Maduru [*P. Poiares Maduro*] secinājumus lietā *FENIN*/Komisija (C-205/03 P, EU:C:2005:666, 15. punkts un tajā minētā judikatūra).

īstenošanu, nav ekonomiska rakstura [18], un uz darbībām, kuras tiek veiktas uz solidaritātes pamata un neietver preču vai pakalpojumu piedāvāšanu tirgū par atlīdzību, var neattiekties Savienības konkurences tiesību normu piemērošanas joma [19]. Tas tā ir, pat ja no šīm darbībām var izrietēt daži nejauši konkurences ierobežojumi [20]. Turklāt Tiesa ir skaidri norādījusi, ka uz pasākumiem, kas ietekmē tikai ar ekonomiku nesaistītus Savienības pilsoņu dzīves aspektus, iekšējā tirgus tiesību normas parasti neattiecas [21].

21. Otrais princips paredz, ka pat tad, ja *a priori* nevar izslēgt kādu netiešu ietekmi uz saimnieciskās darbības veikšanu vai Savienības iekšējo tirdzniecību, šī ietekme nav būtiska, ja vien to var uzskatīt par *de minimis*. Tiesa ir konsekventi norādījusi, ka pasākumus, kuru ietekme uz Savienības iekšējo tirdzniecību ir pārāk *neprognozējama*, netieša, neskaidra, attāla, spekulatīva vai hipotētiska, nevar uzskatīt par "ierobežojumiem" Savienības brīvas pārvietošanās tiesību normu izpratnē [22]. Jēdziens "ierobežojums", protams, ir plašs, taču to nevar attiecināt uz katru sīku traucēkli uzņēmumu darbības veidam [23]. Tāpat ir vispāratzīts, ka uz uzņēmumu rīcības veidiem, kuriem nav *būtiskas* ietekmes uz tirgu [24], piemēram, tāpēc, ka jebkāda ietekme uz konkurenci noteicošajiem parametriem ir nenozīmīga un netieša [25], neattiecas Savienības pretmonopola noteikumos paredzētie aizliegumi.

22. Manuprāt, "sporta izņēmums" kopumā ietver pamata "spēles noteikumus" un dažus organizatoriskus aspektus, kuriem nav ekonomiska rakstura: piemēram, veidu, kādā spēles notiek (spēlētāju skaitu, spēles ilgumu, atļauto vai aizliegto uzvedību laukumā, sportistu apģērba prasības utt.) un kā tiek strukturēti turnīri (dalībnieku komandu skaits, spēļu skaits katrā turnīrā, spēļu grafiks utt.) [26].

23. Nav noliedzams, ka šo noteikumu piemērošana hipotētiski varētu kaut kādā veidā ietekmēt tirdzniecību un/vai konkurenci starp uzņēmumiem iekšējā tirgū [27].

24. Minēšu tikai dažus acīmredzami galēju uzskatu piemērus: nevar apgalvot, ka darba ņēmēju brīvu pārvietošanos nekādi neietekmē tas, ka futbola komandām ir atļauts uz laukuma spēlēt tikai 11 spēlētājiem katrā komandā (nevis, piemēram, 12 vai 15 spēlētājiem). Proti, var pieņemt, ka lielāks spēlētāju skaits laukumā palielinātu futbolistu mobilitāti Savienības iekšienē [28]. Līdzīgi

18 Skat., piemēram, spriedumus, 2008. gada 1. jūlijs, *MOTOE* (C-49/07, EU:C:2008:376, 24. punkts; turpmāk tekstā – "spriedums *MOTOE*") un, 2024. gada 18. janvāris, *Lietuvos notarų rūmai* u.c. (C-128/21, EU:C:2024:49, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

19 Skat. tostarp spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, Komisija un Slovākijas Republika/*Dôvera zdravotná poist'ovňa* (C-262/18 P un C-271/18 P, EU:C:2020:450, 26.–52. punkts un tajos minētā judikatūra).

20 Skat. it īpaši spriedumu, 1999. gada 21. septembris, *Albany* (C-67/96, EU:C:1999:430, 59. un 60. punkts). Skat. arī ģenerāladvokāta F. Dž. Džeikobsa [*F. G. Jacobs*] secinājumus lietā *Albany* (C-67/96, EU:C:1999:28, 182. punkts) un ģenerāladvokāta N. Vāla [*N. Wahl*] secinājumus lietā *FNV Kunsten Informatie en Media* (C-413/13, EU:C:2014:2215, 31.–35. punkts).

21 Skat., piemēram, spriedumus, 1988. gada 5. oktobris, *Steymann* (196/87, EU:C:1988:475, 9. punkts) un, 1989. gada 31. maijs, *Bettray* (344/87, EU:C:1989:226, 17.–20. punkts).

22 Skat., piemēram, spriedumus, 1990. gada 7. marts, *Krantz* (C-69/88, EU:C:1990:97, 11. punkts); 1992. gada 16. decembris, *B & Q* (C-169/91, EU:C:1992:519, 15. punkts); 1994. gada 14. jūlijs, *Peralta* (C-379/92, EU:C:1994:296, 24. punkts) un 2005. gada 26. maijs, *Burmanjer* u.c. (C-20/03, EU:C:2005:307, 31. punkts).

23 Skat. manus secinājumus lietā *Fastweb* u.c. (Norēķinu biežums) (C-468/20, EU:C:2022:996, 50. punkts).

24 Šajā ziņā skat. neseno spriedumu 2024. gada 5. decembris, *Tallinna Kaubamaja Grupp* un *KIA Auto* (C-606/23, EU:C:2024:1004, 28. un 32.–34. punkts) un spriedumu *ISU*, 109. punkts. Skat. arī spriedumu 2012. gada 13. decembris, *Expedia* (C-226/11, EU:C:2012:795, 16. un 17. punkts).

25 Skat., piemēram, spriedumu, 2000. gada 12. septembris, *Pavlov* u.c. (C-180/98 līdz C-184/98, EU:C:2000:428, 90.–97. punkts).

26 Attiecībā uz šo jautājumu skat. Komisijas 1999. gada 10. decembra ziņojumu Eiropadomei ar mērķi saglabāt esošās sporta struktūras un saglabāt sporta sociālo funkciju Kopienas ietvaros (Helsinku ziņojums par sportu) (COM(1999) 644, galīgā redakcija), 4.2.1.1. punkts.

27 Tieši tas, vai spēlētājs ir tiesīgs un/vai izraudzīts spēlēt valsts izlasē, var zināmā mērā ietekmēt spēlētāju karjeru un tādējādi arī viņa futbola klubu publisko tēlu.

28 Skat., piemēram, argumentu, kas minēts spriedumā, 1989. gada 23. novembris, *B & Q* (C-145/88, EU:C:1989:593, 7. punkts).

varētu pat apgalvot, ka aizliegums spēlētājiem valkāt jebkādas bīstamas lietas (piemēram, juvelierizstrādājumus) vai futbola spēļu skatītājiem uzturēties telpās alkohola reibumā un ņemt līdzi un aizdedzināt pirotehniku varētu atturēt dažus cilvēkus no šo preču iegādes un tādējādi negatīvi ietekmēt importu no citām dalībvalstīm [29].

25. Līdzīgā veidā lēmums ierobežot futbola līgā iesaistīto komandu daudzumu līdz noteiktam un jau iepriekš izlemtam skaitam (piemēram, Bundeslīgā – 18 komandas) un tas, ka sezonas beigās tikai dažas jaunas komandas var pievienoties premjerlīgai, pamatojoties uz sistēmu, kas nosaka kritērijus paaugstināšanai no zemākas līgas un izkrišanai no premjerlīgas, *de facto* rada ārkārtīgi augstus šķēršļus iekļūšanai tirgū, kurā šīs komandas darbojas. Savukārt noteikumi par maksimālo spēlētāju skaitu, ar ko komanda var parakstīt līgumus (pašlaik Bundeslīgā tie ir 25 spēlētāji), potenciāli varētu ļaut sodīt dažas komandas (piemēram, tās, kurām ir lielāki finanšu resursi vai attīstītākas jaunatnes akadēmijas) un tādējādi ierobežot to spēju konkurēt ar citām komandām. Varētu arī apgalvot, ka šāds pasākums var ierobežot kapitāla brīvu apriti.

26. Tomēr Savienības tiesību normas brīvas pārvietošanās un konkurences jomā neattiecas uz šāda veida ierobežojumiem [30]. Šie noteikumi nav paredzēti, lai nodrošinātu uzņēmējiem netraucēti nodarboties ar tirdzniecību vai vispārēji noregulētu tirgu [31]. To mērķis drīzāk ir nodrošināt, ka iekšējais tirgus darbojas saskaņā ar atvērtas tirgus ekonomikas principu, kurā brīva un neizkropļota produktu, pakalpojumu un ražošanas faktoru plūsma nodrošina resursu efektīvu sadali [32] un tādējādi veicina Eiropas Savienībā dzīvojošo cilvēku labklājību [33].

27. Ja nav konstatējama ietekme uz Savienības tiesību reglamentētiem aspektiem – *in casu* Savienības iekšējo tirdzniecību un/vai konkurenci –, Savienības tiesībām nav pamata iejaukties regulējumā [34] (bieži dēvētā par *lex sportiva*) [35], ko pieņem profesionālās vai sporta apvienības, kurām vajadzētu būt zināmā mērā iekšēji autonomām [36] un kuru darbībai aizsargātai saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 12. panta 1. punktā nostiprināto pulcēšanās un biedrošanās brīvību [37].

29 Skat. *mutatis mutandis* ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumus lietā *Mickelsson* un *Roos* (C-142/05, EU:C:2006:782, 45. punkts).

30 Līdzīgi skat. sprieduma *Deliège* 64.–66. punktu, kur Tiesa atsaucās uz sporta apvienības noteikumiem, kas "neizbēgami *ierobežo* turnīra dalībnieku skaitu", bet šī ietekme "*ir raksturīga* starptautiska augsta līmeņa sporta pasākuma norisei, kas ietver noteiktu atlases noteikumu vai kritēriju pieņemšanu". Mans izcēlums.

31 Skat., piemēram, ģenerāladvokāta K. Tezauro [*C. Tesauro*] secinājumus lietā *Hünermund* u.c. (C-292/92, EU:C:1993:863, 1. un 28. punkts) un ģenerāladvokāta A. Ticano [*A. Tizzano*] secinājumus lietā *CaixaBank France* (C-442/02, EU:C:2004:187, 63. punkts).

32 Skat. LESD 120. un199. pantu un Protokolu (Nr. 27) par iekšējo tirgu un konkurenci. Skat. arī ģenerāladvokāta K. K. Gulmana [*C. C. Gulmann*] secinājumus lietā *Schindler* (C-275/92, EU:C:1993:944, 123. punkts) un ģenerāladvokāta M. Špunara [*M. Szpunar*] secinājumus apvienotajās lietās *X* un *Visser* (C-360/15 un C-31/16, EU:C:2017:397, 1. punkts).

33 Skat. it īpaši LES 3. panta 1. un 3. punktu. Skat. arī ģenerāladvokāta N. Vāla secinājumus lietā *AC-Treuhand*/Komisija (C-194/14 P, EU:C:2015:350, 45. punkts).

34 Šajā ziņā skat. spriedumus *Deliège*, 67. un 68. punkts, un *TopFit*, 60. punkts.

35 Attiecībā uz jēdzienu "*lex sportiva*" skat., piemēram, Anderson, J., *Modern Sports Law: A Textbook*, Hart Publishing, 2010, 20.–23. lpp., un Parrish, R., "*Lex Sportiva* and EU sports law", *European Law Review*, 37. sēj., Nr. 6, 2012, 716. lpp.

36 Skat., piemēram, 4. pantu Eiropas Padomes pārskatītajā Eiropas Sporta hartā (2022): "Sporta kustības organizācijas pilnībā izmanto Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā [(turpmāk tekstā – "ECTK")] nostiprināto biedrošanās brīvību. Tām ir autonomi lēmumu pieņemšanas procesi, un tām ir demokrātiski jāizvēlas savi vadītāji saskaņā ar labas pārvaldības principiem." [Neoficiāls tulkojums]

37 Tiesa norādīja, ka Hartas 12. panta 1. punkts, kas saskan ar ECTK 11. panta 1. punktu, "veido vienu no demokrātiskas un plurālistiskas sabiedrības būtiskajiem pamatiem, jo dod pilsoņiem iespēju kopīgi rīkoties kopējo interešu jomā un tādējādi veicināt sabiedrisko norišu pienācīgu darbību". Šīs tiesības ietver ne vien iespēju dibināt vai likvidēt apvienību, bet arī šīs apvienības iespēju darboties, un tas tostarp nozīmē, ka tā var veikt savu darbību un darboties bez neattaisnojamas iejaukšanās no valsts puses. Attiecībā uz atsaucēm uz attiecīgo Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru skat. spriedumu, 2020. gada 18. jūnijs, Komisija/Ungārija (Biedrošanās pārskatāmība) (C-78/18, EU:C:2020:476, 110.–113. punkts).

28. Ņemot to vērā, vienkāršs apgalvojums, ka noteikumam ir tikai sportisks raksturs, proti, ka tas ir pieņemts ar sportu saistītos nolūkos un reglamentē darbības neekonomiskus aspektus, – kā paskaidrots iepriekš – nav pietiekams, lai šo noteikumu pasargātu no padziļinātas pārbaudes. Katrā konkrētā gadījumā būtu jāizvērtē, kādas Savienības brīvas pārvietošanās un konkurences tiesību normas ir piemērojamas attiecīgajiem noteikumiem.

29. Otrkārt, saprotu, ka dažiem novērotājiem var šķist dīvaini, ka gan Savienības brīvas pārvietošanās tiesību normas, gan konkurences tiesību normas, iespējams, kumulatīvi, attiecas uz vieniem un tiem pašiem pasākumiem. Proti, vismaz principā pirmie minētie noteikumi attiecas uz tirdzniecības ierobežojumiem, kas izriet no valsts iejaukšanās, savukārt konkurences noteikumi ir vērsti uz tirgus izkropļojumiem, kas rodas privātu uzņēmumu rīcības rezultātā [38].

30. Tomēr šāda neierasta situācija veidojas tāpēc, ka ir jomas, kurās (ES un/vai valsts) iestādes var nolemt atturēties no dažu konkrētas saimnieciskās darbības aspektu regulēšanas un ļaut attiecīgajiem uzņēmējiem pašiem – ar pašpārvaldes struktūru, arodbiedrību vai pārstāvības apvienību starpniecību – noteikt nepieciešamos noteikumus un vajadzības gadījumā tos piemērot un risināt iespējamos strīdus [39]. Tas ir nepieciešams arī sportā: jābūt kādai pašpārvaldes struktūrai, kas tostarp nosaka kopējos sporta noteikumus, lemj par turnīru kalendāriem un organizē turnīrus. Būtu grūti iedomāties, ka valsts vai tāda politiska sistēma kā Eiropas Savienība lemtu par dažādu sporta veidu *minutiae*, piemēram, par "aizmugures" stāvokļa noteikumiem futbolā, basketbola groza augstumu vai punktu skaitīšanas sistēmu volejbolā.

31. Tāpēc šādos apstākļos tirgus dalībnieki var vienlaikus pildīt "divējādas funkcijas": uzņēmuma (konkurējot ar citiem tirgū aktīviem uzņēmumiem) un regulatora (izstrādājot noteikumus, saskaņā ar kuriem notiek konkurence). Ja tas tā ir, tad šo tirgus dalībnieku pieņemto pasākumu saderību ar Savienības tiesībām attiecīgā gadījumā var pārbaudīt gan saskaņā ar iekšējā tirgus tiesību normām, gan saskaņā ar konkurences tiesību normām [40].

32. Treškārt, spriedumā *Superleague* Tiesa skaidri norādīja, ka LESD 165. pants, kas attiecas uz Eiropas Savienības rīcību sporta jomā, nav noteikums, uz kuru var atsaukties, lai pamatotu pasākumus, kas pārkāpj Savienības tiesību normas brīvas pārvietošanās vai konkurences jomā. Tomēr tā arī atzina, ka sporta veidu īpatnības, kas atzītas LESD 165. pantā, "iespējams, var tikt ņemtas vērā kā viens no elementiem un, ja tām ir nozīme, piemērojot [Savienības tiesību normas brīvas pārvietošanās un konkurences jomā]" [41].

33. Tas nozīmē, ka LESD 165. pants pats par sevi nevar būt pamats, uz ko atsaukties kā uz atbrīvojumu no šīm Savienības tiesību normām. Tomēr šajā tiesību normā nostiprinātās intereses, protams, var ņemt vērā, ja ir izpildīti citu Savienības tiesību normu nosacījumi, kas paredz atbrīvojumus vai atkāpes: piemēram, tie, kas attiecas uz brīvas pārvietošanās ierobežojumu pamatojumu, leģitīmiem vispārējo interešu mērķiem *Meca-Medina* judikatūras izpratnē vai situācijām, kurās var piešķirt atbrīvojumu saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu. Galu galā, ja Eiropas Savienības rīcībai šajā jomā ir jāveicina šīs vērtības, tad būtu absurdi tās uzskatīt par nebūtiskām Savienības tiesību izpratnē, kad tās veicina pašas sporta apvienības.

38 Skat., piemēram, spriedumu, 1984. gada 5. aprīlis, *van de Haar* un *Kaveka De Meern* (177/82 un 178/82, EU:C:1984:144, 11. un 12. punkts).

39 Skat., piemēram, spriedumu, 2002. gada 19. februāris, *Arduino* (C-35/99, EU:C:2002:97, 43. punkts).

40 Šajā saistībā skat. arī dažus papildu apsvērumus ģenerāladvokāta M. Špunara secinājumos lietā *FIFA* (C-650/22, EU:C:2024:375, 31.–34. punkts).

41 Skat. spriedumu *Superleague*, 95.–106. punkts un tajos minētā judikatūra.

34. Tagad, kad esmu izskaidrojis šo jautājumu, paskaidrošu, kādu metodiku izmantošu, lai veiktu prejudiciālā jautājuma juridisko analīzi šajā lietā. Šajā ziņā man ir trīs apsvērumi.

B. Ievada apsvērumi (II) – metodika

35. Pirmkārt, šajā lietā iesniedzējtiesa lūdz Tiesai sniegt norādījumus par četru atšķirīgu Savienības tiesību normu interpretāciju attiecībā uz vispasaules sporta federācijas pieņemtu samērā detalizētu reglamentu kopumu, kurā ir atsevišķi izdalīti 14 konkrēti noteikumi.

36. Ņemot vērā šo reglamentu pamatā esošo diezgan sarežģīto juridisko un ekonomisko kontekstu, būtu jāatturas sniegt skaidru un galīgu novērtējumu par šo pasākumu atbilstību Savienības tiesību aktiem. Man šķiet, ka lietas dalībniekiem iesniedzējtiesā ir jānoskaidro vairāki juridiskie un faktiskie apstākļi, lai pilnībā izprastu *FFAR* ieviestos tiesiskos mehānismus un to ietekmi uz attiecīgo tirgus dalībnieku (*in primis* futbola aģentu un futbola klubu) saimniecisko darbību.

37. Šajā saistībā vēlos atgādināt, ka LESD 267. pantā paredzētajā tiesvedībā, kas ir balstīta uz skaidru funkciju sadalījumu starp valstu tiesām un Tiesu, pēdējās uzdevums ir tikai interpretēt Savienības tiesību normas, par kurām tai tiek jautāts. Tāpēc parasti nevis Tiesai, bet gan iesniedzējtiesai ir jāpiemēro šīs normas tajā izskatāmajā strīdā.

38. Tomēr, lemjot par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesa, pamatojoties uz tās rīcībā esošajiem lietas materiāliem, protams, var sniegt skaidrojumus, kas palīdzētu valsts tiesai veikt interpretāciju, lai tā varētu pieņemt nolēmumu izskatāmajā lietā. To, ka Tiesa dažos gadījumos vēlas paplašināt savus uzdevumus saskaņā ar LESD 267. pantu, lai pēc iespējas labāk palīdzētu iesniedzējtiesām vai tāpēc, ka tā saskata nepieciešamību pieņemt judikatūrai svarīgu nolēmumu un tādēļ piekrīt sniegt īpaši pielāgotu atbildi par lietas faktiem, nevar uzskatīt par norādi, ka Tiesa tā vienmēr rīkosies vai ka tai ir pienākums tā rīkoties [42]. Citiem vārdiem sakot, Tiesa var sniegt, bet tai nav jāsniedz atbildes par konkrētu lietu atrisinājumiem. Kā iepriekš paskaidroju, manuprāt, šī lieta nav uzskatāma par "lietu, kurā panākams rezultāts" (*outcome case*) [43].

39. Otrkārt, man šķiet, ka juridiska novērtējuma atvieglošanai, prejudiciālajā jautājumā minētos noteikumus varētu iedalīt piecās kategorijās, pamatojoties uz to priekšmetu un mērķi:

– tie, kas attiecas uz *aģentu atlīdzību*, piemēram, "honorāra ierobežojuma" noteikums, "klients maksā" noteikums, "50 % maksājuma" noteikums, "maksimālās summas aprēķināšanas" noteikums, "prezumpcijas" noteikums, "faktiski saņemtās algas" noteikums un "nākotnes pārejas" noteikums (jautājuma 1., 2., 3., 9., 10., 11. un 13. punkts);

– tie, kas attiecas uz aģenta *licences* saņemšanu, piemēram, "ievērošanas" noteikums un "prasību" noteikums (jautājuma 4. un 5. punkts);

– tie, ka attiecas uz *vairākkārtējas pārstāvības* aizliegumu (jautājuma 6. un 6.a punkts);

– tie, kas attiecas uz *saziņas noteikumiem* (jautājuma 7. punkts), un

[42] Skat. manus secinājumus lietā *KUBERA* (C-144/23, EU:C:2024:522, 104. un 105. punkts un tajos minētā judikatūra).

[43] Šā izteiciena lietojumu juridiskajā literatūrā skat, piemēram, Tridimas, T., "Constitutional review of member state action: The virtues and vices of an incomplete jurisdiction", *International Journal of Constitutional Law*, 9. sēj., Nr. 3–4, 2011, 737.–756. lpp.

– attiecībā uz *informācijas sniegšanu un atklāšanu*, piemēram, "pārskatāmības" un "atklāšanas" noteikums (jautājuma 8. un 12. punkts).

40. Treškārt, procesuālās ekonomijas apsvērumu dēļ neiedziļināšos jautājumos, kas, pamatojoties uz iedibināto judikatūru, manuprāt, ir diezgan skaidri. Proti, uzskatu, ka tādi regulējumi kā aplūkojamais reglaments, i) ņemot vērā to priekšmetu, mērķus un ietekmi uz aģentu, klubu un spēlētāju saimniecisko darbību, nevar tikt uzskatīti par tādiem, uz kuriem attiecas iepriekš minētais "sporta izņēmums"[44]; ii) ir "uzņēmumu apvienību lēmumi" LESD 101. panta 1. punkta izpratnē[45] un iii) var ietekmēt Savienības iekšējo tirdzniecību Savienības brīvas pārvietošanās un konkurences tiesību normu izpratnē[46].

41. Turklāt daži lietas dalībnieki savos apsvērumos ir izvirzījuši dažus diezgan sarežģītus jautājumus, kas nebija izvirzīti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu un/vai nešķiet būtiski iesniedzējtiesā izskatāmā strīda atrisināšanai. Attiecībā uz šiem jautājumiem piedāvāšu dažus apsvērumus, kas, manuprāt, varētu būt noderīgi iesniedzējtiesai, tomēr neapskatīšu tos dziļāk nekā nepieciešams šīs lietas tvērumam.

42. Šajā kontekstā tagad novērtēšu, vai aplūkotie reglamenti ir saderīgi ar prejudiciālajā nolēmuma sniegšanai uzdotajā jautājumā minētajām Savienības tiesību normām.

C. LESD 101. pants

43. Pirmā tiesību norma, ko iesniedzējtiesa iztirzā savā lūgumā sniegt prejudiciāla nolēmumu, ir LESD 101. pants. Iesniedzējtiesa norāda, ka daži *FFAR* noteikumi *prima facie* varētu ierobežot konkurenci starp aģentiem vai starp futbola klubiem, un tāpēc tie, šķiet, ietilpst šīs Līguma normas tvērumā.

44. Piekrītu. Ir diezgan skaidrs, ka vairāki šie noteikumi (piemēram, noteikumi par atalgojumu vai prasībām attiecībā uz licencēm) principā varētu radīt noteiktas ierobežojošas sekas attiecīgajos tirgos, jo liegtu aģentiem un/vai futbola klubiem brīvi konkurēt noteiktos aspektos.

45. Tādējādi, lai noteiktu, vai šie noteikumi ir pretrunā LESD 101. pantam, iesniedzējtiesai īsumā būs jāizskata šādi jautājumi.

1. Analīzes struktūra

46. Pirmkārt, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai šie noteikumi to "*mērķa dēļ*" rada konkurences ierobežojumu. Ja iesniedzējtiesa secinātu, ka tas tā ir, tai nebūtu jāpārbauda šo noteikumu faktiskā vai potenciālā ietekme uz tirgu. Proti, šie noteikumi būtu aizliedzami, ja vien uz tiem neattiektos atbrīvojums saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu.

47. Secinājumos lietā *CD Tondela* 23.–45. punktā esmu sīkāk izklāstījis *jēdzienu* par ierobežojumu "mērķa dēļ" un veidu, kādā šāds ierobežojums būtu jānosaka (proti, analīzei būtiskos *elementus* un šajā saistībā izmantojamo *pieeju*). Procesuālās ekonomijas labad aicinu lasītājus iepazīties ar minētajiem punktiem.

44 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2005. gada 26. janvāris, *Piau*/Komisija (T-193/02, EU:T:2005:22, 73. punkts; turpmāk tekstā – "spriedums *Piau*").

45 Skat. tostarp spriedumus *Piau*, 69.–75. punkts, un *FIFA*, 117.–120. punkts). Skat. arī šo secinājumu 16. punktu.

46 Šajā ziņā skat. spriedumu *FIFA*, 122. un 123. punkts un tajos minētā judikatūra.

48. Otrkārt, ja apstrīdētajiem noteikumiem nav pret konkurenci vērsta mērķa, iesniedzējtiesai būtu jāpārbauda, vai tiem tomēr nerada pret konkurenci vērstas sekas un, ja rada, vai šīs sekas var pamatot ar "*Meca-Medina* judikatūru".

49. Atgādinu, ka tā ir Tiesas judikatūra, kas izrietēja no sprieduma *Wouters* un vēlāk tika piemērota ar sportu saistītām darbībām – vispirms spriedumā *Meca-Medina* un tad citēta jaunākajos spriedumos *ISU*, *Superleague* un *Royal Antwerp*, kā arī dažos turpmākajos spriedumos[47]. *Meca-Medina* judikatūrā būtībā ir skaidri noteikts, ka LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizliegums neattiecas uz nolīgumiem, kas ierobežo iesaistīto uzņēmumu rīcības brīvību, ja vien: i) šie nolīgumi ir pamatoti ar viena vai vairāku tādu leģitīmu vispārējo interešu mērķu sasniegšanu, kuri *per se* nav vērsti pret konkurenci; ii) konkrētie līdzekļi, kas tiek izmantoti šo mērķu sasniegšanai, ir patiešām nepieciešami šim nolūkam un iii) pat ja izrādītos, ka šādu nolīgumu raksturīgās sekas ir iespējama konkurences ierobežošana vai izkropļošana, šīs raksturīgās sekas nepārsniedz nepieciešamo ietekmi, it īpaši neizslēdz jebkādu konkurenci.

50. Secinājumos lietā *ROGON* 21.–53. punktā esmu sīki izklāstījis minētās judikatūras ģenēzi, loģiku un tvērumu. Procesuālās ekonomijas labad arī šajā jautājumā aicinu lasītājus iepazīties ar minētajiem punktiem.

51. Treškārt, ja apstrīdētie noteikumi rada ierobežojumu "mērķa dēļ" vai, pakārtoti, ja tos nevar pamatot ar *Meca-Medina* judikatūru, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai uz šiem noteikumiem var attiecināt LESD 101. panta 3. punktā paredzēto *atbrīvojumu*. Saskaņā ar šo tiesību normu, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi, LESD 101. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu var atzīt par nepiemērojamu attiecībā uz tādiem rīcības veidiem, kas palīdz uzlabot preču ražošanu vai izplatīšanu vai veicina tehnisku vai saimniecisku attīstību, reizē ļaujot patērētājiem baudīt pienācīgu daļu no iegūtajiem labumiem.

52. Kā norādīts šo secinājumu 35.–37. punktā, šis novērtējums ir jāveic iesniedzējtiesai. Tomēr, lai palīdzētu minētajai tiesai, aplūkošu katru no šiem analīzes posmiem attiecībā uz apstrīdētajiem noteikumiem.

2. Noteikumi par aģentu atlīdzību

53. Pieci lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētie noteikumi par aģentu atlīdzību būtībā nosaka sistēmu, saskaņā ar kuru: i) par pakalpojumiem, kas saistīti ar spēlētāju pāreju, aģenti nevar saņemt atlīdzību, kas pārsniedz maksimālo summu, kura aprēķināta procentos no attiecīgā spēlētāja pārejas maksas vai faktiski saņemtā gada atalgojuma; ii) atalgojumu aģenti var saņemt tikai no spēlētājiem vai klubiem, kas nolīgst konkrēto aģentu; iii) gadījumos, kad aģents darbojas uzņemošā kluba un spēlētāja vārdā, klubi nevar maksāt vairāk kā 50 % no kopējās atlīdzības, kas spēlētājam un klubam ir jāmaksā par spēlētāju aģenta pakalpojumiem; iv) tiek pieņemts (*iuris tantum*), ka citi pakalpojumi, ko sniedzis aģents vai ar to saistītais aģents 24 mēnešus pirms vai pēc aģenta galveno pakalpojuma sniegšanas klientam, pieder pie aģenta galvenajiem pakalpojumiem, un attiecīgi tiek uzskatīts, ka atlīdzība par citiem pakalpojumiem pieder pie atlīdzības par aģenta galvenajiem pakalpojumiem.

[47] Skat. spriedumus, 2024. gada 18. janvāris, *Lietuvos notarų rūmai* u.c. (C-128/21, EU:C:2024:49, 97.–105. punkts) un, 2024. gada 25. janvāris, *Em akaunt BG* (C-438/22, EU:C:2024:71, 21.–35. punkts un 42.–54. punkts).

54. Vēlos jau sākotnēji uzsvērt, ka no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētajiem noteikumiem visrūpīgāk un padziļinātāk iesniedzējtiesai varētu būt jāanalizē noteikumi, kas attiecas uz aģentu atlīdzību. Paskaidrošu, kāpēc.

55. Vispirms pārbaudīšu, vai var uzskatīt, ka apstrīdētie noteikumi rada ierobežojumu "mērķa dēļ" LESD 101. panta izpratnē.

56. Ir labi zināms, ka konkurentu vienošanās [48] par cenām parasti tiek uzskatītas par vienām no kaitīgākajām no konkurences viedokļa. Tomēr šajā lietā ir jāņem vērā daudz citu aspektu papildus acīmredzamajam faktam – kas labi parādīts lietās *DLG*, *Budapest Bank* un *Super Bock* [49] –, ka pat tad, ja nolīgums ietilpst šajā (diezgan plašajā) kategorijā, ir jāveic īpašs tā satura, juridiskā un ekonomiskā konteksta novērtējums, lai to kvalificētu par vērstu pret konkurenci. Proti, lai gan apstrīdētajiem noteikumiem varētu būt divējāda ietekme – uz konkurenci starp aģentiem un konkurenci starp futbola klubiem –, nevienā no šiem gadījumiem šīs ietekmes raksturs un apmērs nav acīmredzams. Šāda viedokļa atbalstīšanai var būt dažādi iemesli.

57. Vispirms, šķiet, nav jānorāda, ka konkurentu vienošanos par cenām nevar uzskatīt par pietiekami viendabīgu kategoriju LESD 101. panta 1. punkta izpratnē [50]. Šāds iedalījums būtu pārāk plašs un ietvertu dažādus nolīgumus, kuru sekas attiecībā uz konkurenci nebūt nav līdzīgas. Šajā saistībā ir svarīgi uzsvērt, ka apstrīdētajos noteikumos nav noteiktas, ieteiktas vai jebkādā ziņā skartas *fiksētas* cenas vai *minimālās* cenas [51]. Proti, ar tiem ievieš mehānismu, kas ietekmē aprēķinu *maksimālajai* honorāra likmei, ko aģenti var iekasēt par noteikta veida pakalpojumiem.

58. Tas ir svarīgs elements. Proti, kaitējums patērētājiem nav tik acīmredzams, jo konkurence starp aģentiem, samazinot cenas (neapšaubāmi viens no efektīvākajiem konkurences veidiem), joprojām ir ļoti iespējama [52]. Turklāt sistēma, kas padara iespējamu maksimālā par konkrēto pakalpojumu maksājamā honorāra aprēķināšanu, dažos gadījumos varētu palīdzēt situācijā, kad tiek slēgts sarežģīts pakalpojumu nolīgums un būtiski atšķiras pušu zināšanas vai tām pieejamā

48 Ar jēdzienu "nolīgumi" apzīmēju visus darbības formātus, uz kuriem attiecas LESD 101. pants, proti, tie ir "nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības".

49 Spriedums, 1994. gada 15. decembris, *DLG* (C-250/92, EU:C:1994:413); 2020. gada 2. aprīlis, *Budapest Bank* u.c. (C-228/18, EU:C:2020:265) un, 2023. gada 29. jūnijs, *Super Bock Bebidas* (C-211/22, EU:C:2023:529).

50 Šajā saistībā skat. manu secinājumu lietā *CD Tondela* 41. un 42. punktu.

51 Attiecībā uz šādiem nolīgumiem skat. tostarp spriedumus, 2024. gada 18. janvāris, *Lietuvos notarų rūmai* u.c. (C-128/21, EU:C:2024:49, 91. punkts un tajā minētā judikatūra) un, 2024. gada 25. janvāris, *Em akaunt BG* (C-438/22, EU:C:2024:71, 50.–53. punkts).

52 No patērētāju labklājības viedokļa noteikumi par maksimālajām cenām augšupējos tirgos var būt pat izdevīgi, jo konkurence, ko rada produktu vai pakalpojumu piedāvāšana zemāk par maksimālo cenu, var samazināt piedāvātā produkta vai pakalpojuma kopējās izmaksas lejupējos tirgos. *In casu*, ja tiek samazināti aģentu honorāri, futbola klubi hipotētiski varētu piešķirt vairāk resursu citām jomām un ietaupīt līdzekļus, kurus attiecīgi varētu daļēji novirzīt patērētājiem (piemēram, samazinot biļešu cenas uz spēlēm). Šajā saistībā vēršu uzmanību, ka Komisijas paziņojumā – Ziņojums par konkurenci profesionālo pakalpojumu jomā (COM/2004/83, galīgā redakcija) – norādīts: i) "*fiksētas* cenas jeb *minimālās* cenas ir regulatīvi instrumenti, kas, visticamāk, visvairāk kaitē konkurencei, jo likvidē vai būtiski samazina priekšrocības, ko patērētājiem sniedz konkurētspējīgi tirgi" (31. punkts), un ii) "iespējams, ka *maksimālās* cenas varētu aizsargāt patērētājus no pārmērīgi augstām maksām tirgos, kuros ir augsti šķēršļi ienākšanai tirgū un nav efektīvas konkurences. Tomēr šķiet, ka tas neattiecas uz lielāko daļu Savienības profesiju" (35. punkts). [Neoficiāls tulkojums] Mans izcēlums.

informācija par šo pakalpojumu [53]. Faktiski esmu konstatējis, ka administratīvajā un tiesu praksē [54], kā arī juridiskajā un ekonomikas zinātniskajā literatūrā [55] pastāv pretrunīgi viedokļi par to, vai nolīgumi, kas ietekmē maksimālās cenas, ir uzskatāmi par kaitīgiem pēc būtības.

59. Ir taisnība, ka var būt gadījumi, kad šāda veida nolīgums var likt pakalpojuma sniedzējam ierobežot savu produkciju un/vai ieguldījumus pētniecībā, inovācijā vai kvalitātes uzlabošanā. Turklāt nevar izslēgt, ka vienošanās par maksimālajām cenām var *de facto* novest pie (skaidras vai klusējot izteiktas) slepenas vienošanās par minimālajām vai fiksētajām cenām. Tomēr nevar pieņemt, ka šādas situācijas varētu rasties vairumā gadījumu vai pat visos gadījumos. Šīs lietas materiālos neredzu nevienu norādi, kas šajā posmā varētu pamatot šādu secinājumu attiecībā uz aģentiem.

60. Bez tam es vilcinātos piekrist Komisijas viedoklim, ka šie noteikumi ir uzskatāmi par "pircēju karteli", ko īsteno futbola klubi. Paskaidrošu: neapstrīdu, protams, ka konkrētiem nolīgumiem starp konkurentiem, kuriem ir būtiska ietekme tirgū un kuri nolemj sadarboties, lai ļaunprātīgi izmantotu savus (parasti mazākos vai finansiāli vājākos) piegādātājus, var būt pret konkurenci vērsts mērķis. Tas izriet no LESD 101. un 102. panta formulējuma [56]. Šķiet, ka šo viedokli apstiprina gan Savienības tiesu [57], gan ārvalstu tiesu iedibinātā judikatūra [58].

61. Tomēr vēlreiz atkārtoju, ka lielākajā daļā gadījumu tas tā nav. Patiesībā dažos gadījumos "pretmonopola sabiedrība" (ja šāds izteiciens būtu piemērots) ir uzskatījusi, ka pircēju nolīgumi ir "sabiedrībai izdevīgi, [piemēram, ja] mazāku pircēju kopīgi iepirkuma nolīgumi [ļauj] tiem gūt izmaksu ietaupījumus, ko nodod tālāk patērētājiem, piedāvājot zemākas cenas" [59]. Vispārīgāk runājot, jaunākajā ESAO piezīmē par šo tematu norādīts, ka "ir vērojama [zināma uzraudzības iestāžu] skepse par to, ka [pirktspēja] kaitē patērētājiem vai ekonomiskajai efektivitātei", un ka "dažkārt tiek apgalvots, ka pirktspēja veicina konkurenci, jo īpaši saistībā ar apvienošanās kontroli", un ka "pašlaik tiek apspriests piemērots pirktspējas ierobežošanas līmenis" [60].

[53] Šajā ziņā skat. spriedumu, 2019. gada 4. jūlijs, Komisija/Vācija (C-377/17, EU:C:2019:562, 77., 80. un 94. punkts) un ģenerāladvokāta J. Mazaka [*J. Mazák*] secinājumus lietā Komisija/Itālija (C-565/08, EU:C:2010:403, 34. punkts).

[54] Šajā saistībā man īpaši interesanta šķiet Amerikas Savienoto Valstu tiesu judikatūra. Piemēram, lietā *State Oil Co. v. Khan* (522U.S. 3, 1997) ASV Augstākā tiesa, neņemot vērā iepriekšējos precedentus, būtībā nolēma, ka maksimālo cenu noteikšana nav jāuzskata par nelikumīgu *per se*, tāpēc tā ir jāvērtē saskaņā ar "saprātīguma prasību [*rule of reason*]", kas paredz analizēt prakses faktiskās sekas uz konkurenci konkrētajā tirgū. Savukārt lietā *NCAA v. Alston* u.c. (375, F. Supp.3d 1058, District Court, 2019) *United States Court of Appeals for the Ninth Circuit* (ASV Devītā apgabala Apelācijas tiesa) izskatīja *National Collegiate Athletic Association* (Nacionālā koledžu sporta asociācija) ieviestos kompensācijas ierobežojumus, kas attiecās uz studentiem sportistiem un kas bija jāievieš tās dalībskolām. Tādējādi noteikumi noteica darba tirgū cenu pircēja pusē, samazinot vismaz dažiem studentiem sportistiem kompensāciju zem līmeņa, kāds tas būtu bijis konkurējošā tirgū. Tomēr minētā tiesa pārbaudīja ierobežojumus saskaņā ar saprātīguma prasību, tostarp pamatojoties uz to, ka konkrētajā tirgū zināmā mērā bija nepieciešama sadarbība. Apgabaltiesas spriedums tika apstiprināts ar *Supreme Court of the United States* (ASV Augstākā tiesa) 2021. gada 21. jūnija *Opinion* (141 S. Ct. 2141 (2021)). Par šo *Opinion* skat arī manus secinājumus lietā *ROGON*, 61. zemsvītras piezīme.

[55] Skat., tostarp turpmākās atsauces, Easterbrook, F.H., "Maximum price fixing", *University of Chicago Law Review*, 48(4). sēj., 1981, 886.–910. lpp., un Whish, R. and Bailey, D., "Horizontal guidelines on purchasing agreements: Delineation between by object and by effect restrictions – Final Report", publicējusi Eiropas Komisija 2022. gadā.

[56] LESD 101. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā norādīts, ka aizliegti ir nolīgumi, kas "tieši vai netieši nosaka *iepirkuma* vai pārdošanas cenas, vai kādus citus tirdzniecības nosacījumus" un "sadala tirgus vai *piegādes avotus*". Savukārt saskaņā ar LESD 102. pantu ļaunprātīga izmantošana jo īpaši ietver "tieši vai netieši uzspiestas netaisnīgas *iepirkuma* vai pārdošanas cenas vai citi netaisnīgi tirdzniecības nosacījumi". Mans izcēlums.

[57] Skat., piemēram, spriedumus, 2009. gada 4. jūnijs *T-Mobile Netherlands* u.c. (C-8/08, EU:C:2009:343, 37. punkts) un, 2019. gada 7. novembris, *Campine un Campine Recycling*/Komisija (T-240/17, EU:T:2019:778, 297. punkts).

[58] Skat. tostarp vienu piemēru: *Supreme Court of the United States*, *Mandeville Island Farms, Inc./American Crystal Sugar Co.*, 334 U.S. 219 (1948).

[59] Skat. OECD, "Purchasing power and buyers' cartels – *OECD competition policy roundtable background note*", Parīze, 2022, 6. un 7. lpp.

[60] Turpat. Skat. arī OECD, "Purchasing power and buyers cartels – Summaries of contributions", Parīze, 2022. gada 20. jūnijs, un Khemani, R.S., *United Nations Conference on Trade and Development*, "Application of competition law: Exemptions and exceptions", 2002, 29. lpp.

62. Vēl svarīgāk ir tas, ka tipisks "pircēju kartelis" – vismaz tāds, kas Komisijas ieskatā rada ierobežojumus mērķa dēļ – ir nolīgums, kura mērķis ir "izdarīt spiedienu" uz piegādātājiem, kuri individuāli risina sarunas ar dažādiem pircējiem, parasti nezinot, ka sarunas netiek veiktas neatkarīgi un godprātīgi, bet gan ir pircēju krāpnieciskas slepenas vienošanās iznākums[61]. Šajā lietā apstrīdētie noteikumi ir publiski un pārskatāmi, un nerodas priekšstats, ka to mērķis būtu apdraudēt tirgū notiekošās individuālās sarunas. Tāpēc šķiet, ka apstrīdētie noteikumi būtu drīzāk uzskatāmi par tipisku "kopīgas pirkšanas vienošanos", kurā "liek piegādātājiem skaidri saprast, ka sarunas tiek veiktas tā dalībnieku vārdā un ka dalībniekiem būs saistoši saskaņotie noteikumi to individuālo pirkumu veikšanai"[62]. Proti, kā saprotu, procesā, kura rezultātā tika pieņemts *FFAR*, *FIFA* uzklausīja vairākus aģentus un aģentu apvienības. Atkarībā no konkrētajiem lietas apstākļiem kopīgas pirkšanas vienošanās var radīt un var neradīt problēmas no konkurences tiesību viedokļa[63].

63. Turklāt – un, manuprāt, tas ir ārkārtīgi svarīgi – apstrīdētie noteikumi nenosaka konkrētu saistošu maksimālo honorāru līmeni. Faktiski nav noteikta maksimālā robeža, ko aģentu honorāri nedrīkstētu pārsniegt. Apstrīdētajos noteikumos ir tikai prasīts, lai honorāru procentuāli ierobežotu ar tā spēlētāja pārejas maksu vai atalgojumu, kuram aģents palīdz. Tomēr, tā kā attiecībā uz šiem diviem parametriem nav noteikts maksimālais apjoms un futbola klubi var konkurēt un konkurē par jaunu spēlētāju piesaistīšanu, piedāvājot augstākas pārejas maksas klubiem, kas atbrīvo spēlētājus, un lielāku algu attiecīgajiem spēlētājiem, arī aģentu honorāri var palielināties, jo nav noteikts to maksimālais apmērs. Tieši tāpēc šajā tiesvedībā daži lietas dalībnieki dēvēja *FFAR* noteikto maksimālo robežu par *dinamisku* maksimālo cenu.

64. Attiecīgi, manā ieskatā, apstrīdētos noteikumus nevar uzskatīt par ierobežojošiem mērķa dēļ tāpēc vien, ka tie ir līdzīgi tādu nolīgumu kategorijai, kurus atbilstoši pieredzei parasti uzskata par konkurencei kaitējošiem pēc būtības. Lai to konstatētu, būtu rūpīgāk jāanalizē noteikumu specifika, to darbības jomas tiesiskais un ekonomiskais konteksts un – visbeidzot, bet ne mazāk svarīgi – šajos noteikumos izvirzītie mērķi[64]. Ja būtu pieejami attiecīgie (publiskie vai iekšējie) *FIFA* vai tās biedru dokumenti, tie, iespējams, arī varētu sniegt lielāku ieskatu gan attiecībā uz apstrīdēto noteikumu ekonomisko pamatojumu, gan to ieviešanas subjektīvo nolūku[65]. Proti, ja vienīgais mērķis būtu izvairīties no honorāriem, kurus *FIFA* vai tās biedri uzskata par netaisnīgiem vai nepamatotiem[66], tas *prima facie* šķistu problemātiski. Turpretim patiess mērķis izvairīties no interešu konfliktiem vai aģentu īstenotas ļaunprātīgas izmantošanas, izslēgtu pret konkurenci vērstu mērķi.

65. Attiecībā uz šo noteikumu faktisko vai potenciālo ietekmi mans sākotnējais viedoklis ir tāds, ka nevar izslēgt zināmu ietekmi uz konkurenci starp klubiem un/vai starp aģentiem. Tādējādi iesniedzējtiesai būtu jāveic *kontrafaktuāla* analīze: būtībā jāizvērtē, vai, nepastāvot apstrīdētajiem

61 Šajā kontekstā tostarp norādu, ka ASV tiesas vispārīgi ir nospriedušas, ka sporta līgas nebūtu jāuzskata par "karteļiem". Tomēr ASV zinātniekiem ir dažādi viedokļi par to, kā sporta apvienību darbības būtu visatbilstošāk analizējamas pretmonopola tiesību kontekstā. Sal. ar atsaucēm uz judikatūru un zinātnisko literatūru, Roberts, G.R., "The antitrust status of sports leagues revisited", *Tulane Law Review*, 64. sēj., Nr. 1, 1989, 117. lpp.; Ross, S.F. and Szymanski, S., "Antitrust and inefficient joint ventures: Why sports leagues should look more like McDonald's and less like the United Nations", *Marquette Sports Law Review*, 16. sēj., Nr. 2, 2006, 213. lpp., un Dabscheck, B., "The sporting cartel in history", *Sport in History*, 28. sēj., Nr. 2, 2008, 329. lpp.

62 Komisijas paziņojums "Pamatnostādnes par [LESD] 101. panta piemērojamību horizontālās sadarbības nolīgumiem" (OV 2023, C 259, 1. lpp.), 278.–304. punkts.

63 Skat. spriedumu, 1994. gada 15. decembris, *DLG* (C-250/92, EU:C:1994:413, 28.–45. punkts).

64 Skat. manus secinājumus lietā *CD Tondela*, 43.–45. punkts.

65 Turpat, 29. un 38. punkts.

66 Šajā nozīmē skat. *FFAR* 1. panta 2. punkta b) apakšpunktu.

noteikumiem, konkurence starp aģentiem un/vai futbola klubiem būtu intensīvāka. Citiem vārdiem sakot, vai šie noteikumi būtiski ierobežo šo tirgus dalībnieku spēju un stimulu savstarpēji konkurēt.

66. Attiecībā uz konkurenci starp aģentiem iesniedzējtiesa, iespējams, īpaši vēlas pārbaudīt, vai ir iespējams, ka apstrīdēto noteikumu dēļ būtisks skaits aģentu varētu tikt mudināti ierobežot savus pakalpojumus (piemēram, izvairīties pārstāvēt spēlētājus, kuri nav pietiekami ienesīgi, jo viņiem ir zemāka pārejas maksa vai atlīdzība) vai samazināt ieguldījumus pētniecības un inovācijas darbībās, kas varētu būt saistītas ar viņu profesiju. Šajā kontekstā, manuprāt, ir svarīgi ņemt vērā, ka apstrīdētie noteikumi attiecas tikai uz vienu no aģentu sniegto pakalpojumu veidiem. Proti, attiecībā uz atlīdzību par pakalpojumiem, kas saistīti ar citām aģentu sniegtām konsultācijām un pārstāvības darbībām, abas puses var brīvi vienoties, jo uz to neattiecas *FFAR* tvērums. Tāpēc, manā ieskatā, reglamenta 15. panta 3. un 4. punktā paredzētais prezumpcijas noteikums šajā ziņā nešķiet būtisks šķērslis, jo, ņemot vērā *FIFA* sniegtos paskaidrojumus, tas šķiet viegli atspēkojams.

67. Attiecībā uz konkurenci starp futbola klubiem iesniedzējtiesa, iespējams, vēlēsies izvērtēt, vai tas, ka apstrīdēto noteikumu dēļ klubi nevar, piemēram, i) piedāvāt spēlētāja aģentam lielāku honorāru vai, ii) ja aģents strādā gan kluba, gan spēlētāja labā, piedāvāt maksāt honorāra daļu, kas pārsniedz 50 %, ir konkurenci būtiski ietekmējoši elementi[67].

68. Ja iesniedzējtiesa uzskatītu, ka šiem noteikumiem var būt faktiska vai potenciāla pret konkurenci vērsta ietekme attiecībā uz konkurenci starp klubiem un/vai aģentiem, tai būtu jāpārbauda, vai tie ir pamatojami ar *Meca-Medina* judikatūru. Proti, secinājumos lietā *ROGON* esmu paskaidrojis iemeslus, kāpēc patiešām uzskatu, ka nacionāla vai starptautiska sporta apvienība (piemēram, *FIFA*) principā ir uzskatāma par tiesīgu pieņemt reglamentu, kas var ietekmēt aģentu darbību, ja vien tas atbilst vispārējām interesēm[68]. Lai gan tas ir tā, iesniedzējtiesai, protams, ir jāpārbauda, vai šajā lietā attiecībā uz katru noteikumu vai noteikumu kopumu ir izpildīti judikatūrā paredzētie nosacījumi.

69. Proti, testa pirmajā posmā iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, kādi patiesībā ir apstrīdēto noteikumu konkrētie mērķi un vai šie mērķi ir aizsargājami saskaņā ar Savienības tiesībām. Šajā ziņā vēlos norādīt, ka šajā lietā *FIFA* atsaucas uz neskaitāmām interesēm, kuras esot aizsargātas ar *FFAR*. Tomēr svarīgi ir tas, kā katrs noteikums vai noteikumu kopums faktiski veicina vienas vai vairāku šo konkrēto interešu aizsardzību.

70. Turklāt, lai gan dažas minētās intereses nepārprotami atbilst jēdzienam "leģitīmi vispārējo interešu mērķi", attiecībā uz citām, manuprāt, tas nav tik nepārprotami. Tikai tirgus dalībnieku (attiecīgās apvienības, futbola klubu, sportistu vai aģentu) pašu ekonomiskās intereses nevar attaisnot konkurences ierobežojumus saskaņā ar *Meca-Medina* judikatūru. Ir jābūt kādām ar ekonomiku nesaistītām vispārējām interesēm, kas vai nu sakrīt ar tirgus dalībnieku privātajām ekonomiskajām interesēm, vai arī tiek aizsargātas vienlaikus ar šīm interesēm. Piemēram, sportistu veselības aizsardzības vai ļaunprātīgas, krāpnieciskas vai neētiskas rīcības (tostarp interešu konflikta) novēršana attiecībā uz sportistiem (it īpaši jauniem sportistiem) neapšaubāmi ir vispārējo interešu mērķi.

[67] Tostarp vēlos piebilst, ka, ja un ciktāl šādu noteikumu mērķis ir nodrošināt, lai aģenti darbotos savu klientu interesēs, izvairoties no interešu konfliktiem, šos noteikumus, iespējams, varētu pamatot saskaņā ar *Meca-Medina* judikatūru vai piemērot tiem atbrīvojumu saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu. Vairāk skat. turpmāk tekstā.

[68] Skat. minēto secinājumu 56.–74. punktu.

71. Turklāt, ciktāl apgalvotās aizsargājamās intereses ļauj sporta "ekosistēmai" darboties atbilstoši LESD 165. pantā ietvertajiem principiem, var uzskatīt, ka ir ietverts arī vispārējo interešu mērķis. Piemēram, noteiktos apstākļos viens no šādiem mērķiem var būt līguma stabilitātes aizsargāšana [69]. Tomēr, visticamāk, man būtu svarīgi saņemt precīzu skaidrojumu, kāpēc samērā neskaidri formulēti mērķi (piemēram, "to pakalpojumu kvalitātes nodrošināšana, kurus spēlētāju aģenti sniedz saviem klientiem") vai kas noteiktā situācijā var radīt problēmas (piemēram, "finanšu un administratīvās pārskatāmības uzlabošana" [70]), būtu jāuzskata par *vispārējo* interešu mērķiem.

72. Tātad otrajā testa posmā iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai apstrīdētie noteikumi patiešām bija nepieciešami, lai aizsargātu norādītās vispārējās intereses. Tas galvenokārt nozīmē pārbaudīt trīs savstarpēji cieši saistītus aspektus, proti, vai apstrīdētie noteikumi i) tika pieņemti, reaģējot uz *objektīvu nepieciešamību* sasniegt noteiktus mērķus; ii) *patiesi* atspoguļo centienus nodrošināt šo mērķu sasniegšanu saskaņotā veidā un iii) ir *piemēroti* šo mērķu sasniegšanai, tas ir, vai tie var būtiski veicināt šo mērķu sasniegšanu.

73. Piemēram, apstrīdētie noteikumi, manuprāt, būtu pieņemami, ja tie būtu, *saprātīgi vērtējot*, nepieciešami [71], lai nodrošinātu, ka aģenti sniedz pakalpojumus savu klientu interesēs (un tādējādi tos nepamatoti neietekmē piedāvājumi, kas viņiem ir finansiāli izdevīgi, bet ne vienmēr ir klientu interesēs), vai lai padarītu zināmā mērā vienlīdzīgākus konkurences apstākļus starp komandām līgumu parakstīšanā ar jauniem spēlētājiem (tādējādi izvairoties no bagātāko komandu pārmērīgas "pirktspējas"). Tomēr šie noteikumi, protams, nav pieņemami, ja to galvenais mērķis ir ierobežot klubu izmaksas saistībā ar aģentu pakalpojumiem.

74. Trešajā un pēdējā *Meca-Medina* testa posmā iesniedzējtiesai, iespējams, būs galvenā uzmanība jāpievērš diviem aspektiem, proti, vai i) ir citi pasākumi, kas ir vienlīdz piemēroti izvirzītā mērķa sasniegšanai, bet mazāk ierobežojoši attiecībā uz konkurenci, un vai ii) apstrīdētie noteikumi pārmērīgi ietekmē aģentu ekonomisko brīvību.

75. Ja iesniedzējtiesa uzskatītu, ka apstrīdētajiem noteikumiem ir vai nu pret konkurenci vērsts mērķis, vai ierobežojošas sekas un tie neatbilst *Meca-Medina* testam, rodas jautājums, vai attiecībā uz dažiem vai visiem šiem noteikumiem var piemērot atbrīvojumu saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu. Saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu ir jāizpilda četri *kumulatīvi* nosacījumi [72].

76. Pirmkārt, ar pietiekamu iespējamības pakāpi jābūt pierādītam, ka aplūkotais nolīgums, ļauj panākt *efektivitātes pieaugumu*, jo vai nu palīdz uzlabot attiecīgo preču vai pakalpojumu ražošanu vai izplatīšanu, vai veicina tehnisku vai ekonomisku attīstību. Otrkārt, tādā pašā mērā ir jābūt pierādītam, ka pienācīgu daļu no iegūtajiem labumiem, kas izriet no šiem efektivitātes ieguvumiem, saņem lietotāji. Treškārt, aplūkotais nolīgums nedrīkst radīt iesaistītajiem uzņēmumiem ierobežojumus, kuri nav nepieciešami šādu efektivitātes ieguvumu panākšanai. Ceturtkārt, šis nolīgums nedrīkst dot iesaistītajiem uzņēmumiem iespēju likvidēt jebkādu faktisku konkurenci attiecībā uz konkrēto preču vai pakalpojumu būtisku daļu.

77. Tā kā iesniedzējtiesa neizvirza nevienu konkrētu jautājumu saistībā ar LESD 101. panta 3. punktu, izteikšu tikai divus apsvērumus.

69 Skat. spriedumu *FIFA*, 100.–102. punkts un tajos minētā judikatūra.

70 Šajā nozīmē skat. šo secinājumu 171. punktu.

71 Šajā nozīmē skat manus secinājumus lietā *ROGON*, 35.–37. punkts.

72 Skat. tostarp spriedumu *FIFA*, 154. un 155. punkts un tajos minētā judikatūra.

78. Pirmais apsvērums attiecas uz dažādajiem nolīguma nosacījumiem, kādiem nolīgumam jāatbilst saskaņā ar *Meca-Medina* judikatūru un saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu. Pilnvērtīgai diskusijai par šo ļoti interesanto, bet sarežģīto tematu būtu vajadzīgs daudz laika, bet šajā lietā tā, šķiet, netiek prasīta. Tāpēc pateikšu tikai šādas domas.

79. *Meca-Medina* judikatūras materiālā darbības joma ir šaurāka nekā LESD 101. panta 3. punkta darbības joma: proti, saskaņā ar minētās judikatūras principu nolīgumu var pamatot tikai tiktāl, ciktāl tas atbilst *leģitīmam vispārējo interešu mērķim* un par to ir panākta vienošanās profesionālajās vai sporta apvienībās, kuru pašregulējošās darbības ir atzinušas valsts iestādes, savukārt LESD 101. panta 3. punktā šādas prasības nav minētas. Tāpēc šī tiesību norma ir piemērojama arī nolīgumiem starp uzņēmumiem, kuriem ir tikai ekonomiska un privāta rakstura mērķi[73].

80. Tas izskaidro, kāpēc saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu ir jāievēro stingrāki nosacījumi un ar tiem saistītās pierādīšanas prasības dažos aspektos ir augstākas[74]. Tā kā apstrīdētajā nolīgumā nav ietvertas nekādas vispārējās intereses, konkurences vājināšana tirgū var būt attaisnojama tikai tad, ja attiecīgie uzņēmumi pienācīgi pierāda efektivitātes ieguvumus un to, ka daļa no šādi iegūtā labuma tiek nodota lietotājiem.

81. Šajā lietā iepriekš minētais nozīmē, ka *FIFA* varētu atsaukties uz LESD 101. panta 3. punktu attiecībā uz *FFAR* noteikumiem, kuri – kā paskaidrots šo secinājumu 70. punktā – neietilpst *Meca-Medina* atbrīvojuma piemērošanas jomā, jo izvirzītie mērķi ir tikai attiecīgo tirgus dalībnieku interesēs.

82. Otrs apsvērums attiecas uz dažām LESD 101. panta 3. punktā noteiktajām prasībām, attiecībā uz kurām nevaru pilnībā piekrist Komisijas viedoklim.

83. Pirmkārt, šajā tiesību normā paredzēts, ka atbrīvojumu var piemērot, ja nolīgums "palīdz uzlabot preču ražošanu vai izplatīšanu vai veicina tehnisku vai saimniecisku attīstību". Šajā gadījumā tas nozīmē, ka iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai apstrīdētie noteikumi i) rada efektivitātes ieguvumus tirgū, piemēram, nodrošina futbola klubu sinerģiju vai izmaksu ietaupījumus, no kuriem taisnīga daļa tiek novirzīta lietotājiem, vai ii) nodrošina turnīru un spēļu pienācīgu norisi, no kā tiešu labumu gūst patērētāji, kas var baudīt kvalitatīvākus sporta pasākumus[75].

84. Tomēr Komisija pauda šaubas par to, vai dažus efektivitātes ieguvumus, ko varētu radīt apstrīdētie noteikumi, varētu ņemt vērā saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu, ciktāl tie būtu grūti "aprēķināmi", kā tas prasīts sprieduma *Superleague* 196. punktā. Šajā saistībā Komisija atsaucas arī uz 2004. gada pamatnostādnēm – tas iezīmē zināmu pavērsienu šīs iestādes interpretācijā par to, kāda veida labums var pamatot atbrīvojumu saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu. Ja pirms konkurences procesuālo noteikumu "modernizācijas" Komisija bija konsekventi norādījusi, ka šī tiesību norma var attiekties uz neekonomiskiem labumiem[76], tad 2004. gadā tā nolēma, ka tā vairs nebūs iespējams un – ja pareizi saprotu – pieņemami būs tikai tiešie ekonomiskie labumi.

[73] Vispārējam ieskatam šajā jautājumā skat. Monti, G., "Article 81 EC and public policy", *Common Market Law Review*, 39. sēj., Nr. 5, 2002, 1057. lpp.

[74] Šajā nozīmē skat. spriedumu *FIFA*, 153. punkts un tajā minētā judikatūra.

[75] Šajā saistībā skat. Komisijas paziņojumu – Paziņojums – "Pamatnostādnes par [EKL] 81. panta 3. punkta piemērošanu" (OV 2004, C 101, 97. lpp.; turpmāk tekstā – "2004. gada pamatnostādnes"), 102.–104. punkts.

[76] Skat. plašāk Brook, O., "Struggling with Article 101(3) TFEU: Diverging approaches of the Commission, EU Courts, and five Competition Authorities", *Common Market Law Review*, 56. sēj., Nr. 1, 2019, 121.–156. lpp.

85. Šajā ziņā uzskatu, ka i) Komisija nepareizi interpretē sprieduma *Superleague* 196. punktu un ii) tās 2004. gada pamatnostādnēs pieņemtā pieeja, iespējams, ir pārāk stingra.

86. Pirmkārt, man šķiet, ka jēdzienu "aprēķināmi" Komisija interpretē atrauti no konteksta. Šis sprieduma punkts neparedz, ka uzņēmumiem, kas atsaucas uz efektivitātes ieguvumiem, būtu jāspēj tos precīzi noteikt (piemēram, naudas izteiksmē). Tas bieži vien var būt sarežģīti vai pat neiespējami. Proti, preču vai pakalpojumu ražošanas vai izplatīšanas konkrēta uzlabojuma nākotnes ekonomiskās vērtības novērtējums dažkārt var būt grūti prognozējams un tādējādi spekulatīvs. *A fortiori*, ja efektivitātes ieguvumu rada pasākumi, kas veicina tehnisko vai ekonomisko progresu, var būt pilnīgi neiespējami šo progresu pārvērst precīzā naudas izteiksmē.

87. Manā izpratnē, šajā sprieduma *Superleague* punktā Tiesa ir norādījusi, ka nevar pieņemt neskaidrus, nepamatotus vai vienkārši spekulatīvus apgalvojumus par efektivitātes ieguvumiem. Pusēm ir pietiekami precīzi jāidentificē ieguvumu veids, jāpaskaidro, kā tie uzlabos tirgu, un ar atbilstošu pamatojumu un/vai pierādījumiem jāpierāda, ka tie ir reāli un būtiski [77]. Patiesībā šajā jautājumā pastāv konsekventa tiesu prakse [78], un Komisija pamatnostādnēs pati norāda, ka attiecīgajiem uzņēmumiem ir jāpierāda, ka efektivitātes ieguvumi, uz kuriem tie atsaucas, ir "objektīvi, konkrēti un pārbaudāmi" [79]. Pretējā gadījumā nesaprotu, kā kompetentās iestādes varētu veikt LESD 101. panta 3. punktā prasīto līdzsvarošanu. Lai gan šis līdzsvarošanas uzdevums nav tikai aritmētiska vai finansiāla uzskaite, tas tomēr prasa izvērtēt dažādus ieguvumus, kuriem – vispārīgi runājot – ir kāds ekonomisks aspekts.

88. Mani nepārliecina arī Komisijas nostāja par to, kāda veida priekšrocības var pieņemt saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu. Šāda pieeja, manuprāt, ir pretrunā ne tikai iepriekšējai praksei, bet – kas ir vēl svarīgāk – arī Līguma tekstam un Tiesas ilggadējai judikatūrai šajā jautājumā.

89. Proti, LESD 101. panta 3. punktā ir nošķirti uzdevumi "uzlabot preču ražošanu vai izplatīšanu" *un* "veicin[āt] tehnisku vai saimniecisku attīstību". LESD 101. panta 3. punktā minēto jēdzienu "saimnieciskā attīstība" nevar uzskatīt par sinonīmu jēdzienam "ekonomiskās izaugsme" vai "labklājība". LES 3. panta 3. punktā noteikts, ka Savienības darbība ir vērsta uz to, lai izveidotu "iekšējo tirgu [..], lai panāktu *stabilu* Eiropas *attīstību*, kuras pamatā ir līdzsvarota *ekonomiskā izaugsme* un cenu stabilitāte, *sociālā tirgus ekonomika* ar augstu konkurētspēju, kuras mērķis ir panākt pilnīgu nodarbinātību un sociālo attīstību, kā arī vides augsta līmeņa aizsardzību un tās kvalitātes uzlabošanu. Tā veicina *zinātnes un tehnikas attīstību*." [80] Izmantojot primitīvu metaforu, es teiktu, ka "attīstība" – no iekšējā tirgus un konkurences viedokļa – nav tikai kūkas gabala palielināšana, bet arī kūkas kvalitātes uzlabošana, taisnīgāka kūkas sadale vai iespējamības nodrošināšana arī pārskatāmā nākotnē izcept tikpat garšīgu kūku.

90. Turklāt Komisijas pieeja, šķiet, nav saderīga ar to, ko attiecībā uz brīvu pārvietošanos ir lēmuši Līgumu izstrādātāji [81], un ar interpretāciju, ko par šīm tiesību normām sniegusi Tiesa [82]. Ja brīvas pārvietošanās ierobežojumus, kas principā ir aizliegti, var pamatot ar ekonomiskiem iemesliem, nebūtu loģiski, ka konkurences ierobežojumus nekad nevarētu pamatot ar tādiem pašiem

77 Skat., piemēram, spriedumu *Superleague*, 237. un 238. punkts.

78 Skat. spriedumu *Royal Antwerp*, 120. punkts un tajā minētā judikatūra.

79 Skat., piemēram, šo secinājumu 62. zemsvītras piezīmē minēto pamatnostādņu 341. un 559. punktu 2004. gada pamatnostādņu 56. punktu.

80 Mans izcēlums.

81 Skat. it īpaši LESD 36. pantu, 45. panta 3. punktu, 52. panta 12. punktu un 65. panta 1. punktu.

82 Šajā saistībā, šķiet, pat nav jāpiemin, ka pastāv iedibināta judikatūra, kura attiecas uz "obligātajām prasībām" vai "sevišķi svarīgiem iemesliem" saistībā ar sabiedrības interesēm, kas var attaisnot brīvas pārvietošanās noteikumu ierobežojumus, un kuras pirmsākums ir spriedums *Cassis de Dijon* lietā: spriedums, 1979. gada 20. februāris, *Rewe-Zentral* (120/78, EU:C:1979:42, 8. punkts).

iemesliem. Šajā saistībā nedrīkst aizmirst Protokolā (Nr. 27) par iekšējo tirgu un konkurenci norādīto, ka LES 3. pantā definētais iekšējais tirgus ietver sistēmu, kas nodrošina, ka netiek kropļota konkurence. Tādējādi, lai gan katram no šiem diviem noteikumu kopumiem ir savs mērķis un īpaši piemērošanas nosacījumi[83], tie ir viena un tā paša juridiskā projekta[84] divas sastāvdaļas un būtu loģiski, ka tām ir salīdzināma analīzes sistēma, lai konkrētos gadījumos varētu izvairīties no paradoksāliem rezultātiem[85].

91. Pilnīgi piekrītu tiem, kas apgalvo, ka ar konkurences tiesību analīzi nedrīkstētu manipulēt, lai sasniegtu politiskus mērķus (piemēram, rūpniecības politikas mērķus), vai "piesārņot" to ar neekonomiskiem apsvērumiem (piemēram, uzņēmumu rīcības taisnīgumu). Tas nozīmētu ignorēt minētā tiesību aktu kopuma loģisko pamatojumu un padarītu juridisko analīzi neparedzamu, neīstenojamu un nepārskatāmu, ja ne pat pilnīgi neobjektīvu. Tomēr ir pilnīgi citādi atzīt, ka mērķis nodrošināt brīvu un netraucētu konkurenci pastāv līdzās citiem līdzvērtīgiem mērķiem Savienības tiesību sistēmā un ir jāsaskaņo ar tiem. Ja ir izpildīti LESD 101. panta 3. punktā paredzētie *stingrie* nosacījumi, no kuriem viena izpildei – kā paskaidrots – ir jānodrošina pozitīva ekonomiskā ietekme konkrētajā tirgū (vai saistītajos tirgos), iestādēm ir jābūt iespējai veikt līdzsvarošanu neatkarīgi no attiecīgā labuma veida.

92. Komisijas šaurā pieeja arī šķiet esam pretrunā iedibinātajai judikatūrai. Labi zināmajā spriedumā *Metro* Tiesa diezgan skaidri norādīja, ka "pilnvaras, kas Komisijai piešķirtas saskaņā ar [LESD 101. panta 3. punktu], liecina, ka efektīvas konkurences saglabāšanas prasības var saskaņot *ar cita veida mērķu* aizsardzību un ka šajā nolūkā ir pieļaujami daži konkurences ierobežojumi"[86]. Neesmu pamanījis, ka jaunākā Tiesas judikatūra būtu atspēkojusi šo skaidro principa formulējumu[87].

93. Arī šajos secinājumos nav nepieciešams sīkāk apspriest šo jautājumu. Minēto apsvērumu nolūks ir paskaidrot, kāpēc uzskatu, ka saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu būtiski var būt arī *neekonomiski* ieguvumi, ja tiem ir reāla pozitīva ietekme uz attiecīgajiem tirgiem vai ar tiem cieši saistītiem tirgiem[88].

94. Attiecīgi uzskatu, ka, piemēram, izvairīšanās no krāpšanas, interešu konflikta vai jauno sportistu ļaunprātīgas izmantošanas ir mērķi, kas neapšaubāmi palīdz uzlabot futbola ekosistēmas vispārējo darbību, pozitīvi ietekmējot attiecīgo produktu vai pakalpojumu tirgus. Ir pilnīgi skaidrs, ka pēdējā laikā galvenās bažas sporta nozarē bijušas par integritāti un atbildību[89]

[83] Skat. spriedumu *FIFA*, 83. punkts.

[84] Šajā saistībā skat., piemēram, spriedumu, 2022. gada 12. maijs, *Servizio Elettrico Nazionale* u.c. (C-377/20, EU:C:2022:379, 42. un 43. punkts un tajos minētā judikatūra; turpmāk tekstā – "spriedums *SEN*").

[85] Skat. piemēru, kas sniegts ģenerāladvokāta M. Špunara secinājumos lietā *FIFA* (C-650/22, EU:C:2024:375, 35. punkts).

[86] Skat. it īpaši spriedumu, 1977. gada 25. oktobris, *Metro SB-Großmärkte*/Komisija (26/76, EU:C:1977:167, 21. punkts; mans izcēlums). Zinātniskajā literatūrā skat. tostarp Lugard, P. and Hancher, L. "Honey, I shrunk the article! A critical assessment of the Commission's Notice on Article 81(3) of the EC Treaty", *European Competition Law Review*, 25. sēj., Nr. 7, 2004, 410. lpp., un Bourgeois, J.,H.,J., Bocken, J., "Guidelines on the application of Article 81(3) of the EC Treaty of how to restrict a restriction", *Legal Issues of Economic Integration*, 32. sēj., Nr. 2, 2005, 111.–121. lpp.

[87] Jāatzīst, ka pēdējos gados nav bijis daudz judikatūras par LESD 101. panta 3. punktu. Manā ieskatā, svarīgākās lietas Šajā nozīmē ir spriedums, 2009. gada 6. oktobris, *GlaxoSmithKline Services* u.c./Komisija u.c. (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P un C-519/06 P, EU:C:2009:610; turpmāk tekstā – "spriedums *GlaxoSmithKline*") un, 2014. gada 11. septembris, *MasterCard* u.c./Komisija (C-382/12 P, EU:C:2014:2201; turpmāk tekstā – "spriedums *MasterCard*").

[88] Futbola ekosistēmā, kurā dažādu pakalpojumu sniegšana ir savstarpēji saistīta, radīto ieguvumu izvērtēšanā ir jāņem vērā visa sistēma, kurā iekļauti apstrīdētie noteikumi, tostarp, ja nepieciešams, visas no tiem izrietošās objektīvās priekšrocības ne tikai tirgos, kuros ierobežojums ir noteikts (*in casu* tirgos, kuros konkurē aģenti un/vai klubi), bet arī citos tirgos, ar kuriem tie mijiedarbojas. Šajā nozīmē skat. spriedumu *MasterCard*, 236. un 237. punkts.

[89] Skat., piemēram, Komisijas 2011. gada 18. janvāra paziņojumu "Attīstīt Eiropas dimensiju sportā", COM(2011) 12, galīgā redakcija, 4.1. punkts.

un ka vairāki skandāli ir nopietni iedragājuši sporta apvienību tēlu [90]. Būtu naivi uzskatīt, ka šie notikumi neietekmē patērētāju, līdzjutēju un raidorganizāciju interesi un gatavību finansēt sportu [91].

95. Visbeidzot, attiecībā uz LESD 101. panta 3. punktā lietoto terminu "patērētāji" šajā lietā šim terminam, protams, pirmkārt un galvenokārt būtu jāattiecas uz atbalstītājiem: tiem, kas galu galā finansē sistēmu, jo īpaši, iegādājoties spēļu biļetes, oficiālās preces vai citus futbola klubu sniegtos pakalpojumus, kā arī apraides pakalpojumus. Tomēr šo jēdzienu nevar interpretēt pārāk šauri, jo tas neattiecas tikai uz galapatērētājiem [92]. Tiesa savā judikatūrā par LESD 101. panta 3. punktu ir bieži atsaukusies uz "*lietotājiem*", piemēram, uzsverot, ka pusēm, kas atsaucas uz šo tiesību normu, ir jāpierāda, ka attiecīgie pasākumi rada ievērojamas objektīvas priekšrocības dažādām iesaistīto lietotāju kategorijām, tādējādi kompensējot konkurences ziņā attiecīgajos tirgos radītos zaudējumus. Piemēram, spriedumā *Superleague* Tiesa norādīja, ka lietotāji ietver "tostarp nacionālās futbola apvienības, profesionālā futbola un amatieru klubus, profesionālos un amatieru spēlētājus, jaunos spēlētājus, kā arī, plašāk raugoties, patērētājus – skatītājus klātienē un televīzijas skatītājus" [93]. Šajā saistībā dažādu veidu lietotāju ieguvumi var tikt aplūkoti kopā, lai līdzsvarotu tos ar radīto ierobežojošo ietekmi [94].

3. Noteikumi par aģenta licenci

96. Pievēršoties LESD 101. panta noteikumu par aģenta licenci novērtējumam, man ir šādi apsvērumi.

97. Pirmkārt, ir neapstrīdams fakts, ka mūsdienu sabiedrībā daudzās dažādās profesijās pakalpojumu sniedzējiem ir jāsaņem licence vai sertifikāts no (parasti) attiecīgās profesijas pašpārvaldes iestādes (kas var būt valsts vai privāta). Šajā nolūkā kandidātam ir jāpierāda, ka viņš atbilst noteiktiem kritērijiem un/vai viņam ir jāiziet *ad hoc* mācības, un/vai jānokārto īpašs eksāmens vai tests. Šajā kontekstā ir arī pilnīgi normāli, ka pakalpojumu sniedzējs apņemas ievērot apvienības izdotos noteikumus un ir pakļauts noteiktām sankcijām, ja tie netiek ievēroti [95]. Tas tā ir ar nosacījumu, ka šie sodi ir objektīvi, samērīgi un nediskriminējoši un ka to piemērošanu var efektīvi pārbaudīt tiesā [96].

98. Nesenā ESAO politikas dokumentā norādīts, ka to profesiju klāsts, kuru veikšanai nepieciešama licence, nesen ir paplašinājies un dažās jurisdikcijās var veidot līdz pat 30 % no kopējās nodarbinātības. Bieži vien prasības attiecībā uz licencēm tiek noteiktas ar likumiem vai citiem valsts normatīvajiem aktiem. Tomēr arī pašu privāto apvienību pašregulējošai darbībai šajā jomā ir būtiska nozīme. Iemesli šādām sistēmām galvenokārt ir saistīti ar informācijas asimetriju (tas ir, klienti lielākoties nespēj novērtēt pakalpojumu sniedzējam pieprasītā pakalpojuma kvalitāti), ārējiem faktoriem (tas ir, attiecīgā pakalpojuma sniegšana var trešām personām radīt negatīvas sekas, no kurām jāizvairās vai kuras jāsamazina līdz minimumam) vai

90 Skat., piemēram, United Nations Office on Drugs and Crime, *Global report on corruption in sport*, 2022 (pieejams tiešsaistē), 3. lpp.

91 Skat. arī manus secinājumus lietā *ROGON Sports*, 49. punkts.

92 Skat. it īpaši spriedumu, 2006. gada 23. novembris, *Asnef-Equifax* un *Administración del Estado* (C-238/05, EU:C:2006:734, 64.–71. punkts).

93 Sprieduma 195. punkts. Skat. arī spriedumus *GlaxoSmithKline*, 92. punkts, *Royal Antwerp*, 121. un 122. punkts, un *FIFA*, 154. punkts.

94 Šajā nozīmē skat. spriedumu *Master Card*, 241. punkts.

95 Skat. pēc analoģijas spriedumu *Superleague*, 144.–146. punkts. Skat. arī spriedumu *Piau*, 92. punkts.

96 Šajā nozīmē skat. spriedumus *ISU*, 133.–139. punkts, *Superleague*, 146.–152. punkts, un *FIFA*, 111. punkts.

sabiedriskā labuma aizsardzību (tas ir, pakalpojumi rada vai ietekmē noteiktas vispārējās intereses, kuru nodrošināšanai jāgarantē noteikts pakalpojuma kvalitātes un kvantitātes līmenis) [97].

99. Ciktāl licences prasības izriet no reglamenta, ko izdevušas profesionālas vai privātas sporta apvienības (un tādējādi tās nav attiecināmas uz valsti), man ir diezgan skaidrs, ka šīs prasības dažos gadījumos varētu radīt konkurenci ierobežojošas *sekas*, jo tās ierobežo ienākšanu tirgū. Tas tā ir, ja vien noteikumi neparedz, ka jāiegulda vismaz minimālas pūles un izmaksas, lai iegūtu licenci, un ja tie tiek piemēroti atklāti, pārskatāmi un nediskriminējoši. Proti, šādos gadījumos var apgalvot, ka ietekme uz konkurenci nav jūtama.

100. Tomēr, vai varētu uzskatīt, ka līdzīgam reglamentam ir arī pret konkurenci vērsts mērķis? Šis jautājums, manuprāt, ir sarežģītāks galvenokārt divu iemeslu dēļ: i) kā paskaidrots iepriekš, šādu regulējumu *pamatojums* bieži vien ir saistīts ar noteiktu tirgus nepilnību novēršanu, lai aizsargātu patērētājus, sabiedrības drošību vai noteiktas kopējas preces; un ii) to spēja būtiski *ietekmēt* piekļuvi tirgum (un to, cik lielā mērā tas var notikt) ir ļoti atšķirīga, galvenokārt atkarībā no tā, kādas ir prasības attiecībā uz licenci un kā darbojas licences iegūšanas process [98].

101. 2004. gada *Report on competition in professional services* (Ziņojums par konkurenci profesionālo pakalpojumu jomā) Komisija tostarp rakstīja: i) "kvalitatīvi ienākšanas ierobežojumi apvienojumā ar rezervētajām tiesībām nodrošina, ka tikai praktizējoši speciālisti ar atbilstošu kvalifikāciju un kompetenci var veikt noteiktus uzdevumus [un] tādējādi var sniegt nozīmīgu ieguldījumu profesionālo pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanā"; ii) "pārmērīgs licencēšanas regulējums, visticamāk, samazinās pakalpojumu sniedzēju piedāvājumu, negatīvi ietekmējot konkurenci un pakalpojumu kvalitāti"; iii) "licencēšanas regulējums dažos gadījumos var būt pārmērīgi ierobežojošs un [..] patērētāji varētu gūt labumu no esošo noteikumu atvieglošanas," un iv) "varētu būt iespējams pazemināt iestāšanās prasības gadījumos, kad tās šķiet nesamērīgas ar profesijas uzdevumu sarežģītību [Neoficiāls tulkojums.]" [99].

102. Uzskatu, ka šie apsvērumi – kas šķiet diezgan pamatoti – lielā mērā atbilst Savienības tiesu konstatējumiem, kad tām bija jāpārbauda privāti reglamenti, kas ar licenču prasībām vai citiem līdzvērtīgiem pasākumiem varēja ierobežot piekļuvi pakalpojumu tirgum [100]. Judikatūrā norādīts, ka šādu sistēmu pret konkurenci vērstais raksturs galvenokārt ir atkarīgs no to īpašā mērķa un koncepcijas. Vai ir patiess un objektīvs (nevis *per se* pret konkurenci vērsts) iemesls, kādēļ ir nepieciešama licencēšanas sistēma, lai strādātu konkrētajā profesijā? Vai sistēma darbojas atklāti, pārskatāmi un nediskriminējoši? Vai tā acīmredzami pārsniedz to, kas ir nepieciešams attiecīgo interešu aizsardzībai? Savienības tiesas šajās lietās galvenokārt ir pievērsušas uzmanību šiem jautājumiem. Ir skaidrs, ka vērtējumā vajadzīga lielāka piesardzība, ja apvienības pati piedāvā

97 Skat. vispārīgi Eiropas Komisija, "Ziņojums par konkurenci profesionālo pakalpojumu jomā", minēts iepriekš šo secinājumu 52. zemsvītras piezīmē, it īpaši 9. un 10. lpp.; Komisijas paziņojums "Profesionālie pakalpojumi – iespējas turpmākām reformām, Turpmākais darbs pēc Ziņojuma par konkurenci profesionālo pakalpojumu jomā" (COM(2005) 405, galīgā redakcija), it īpaši 10.–13. punkts un 33. punkts; OECD, "Competition and regulation in professions and occupations – OECD roundtables on competition policy papers", 2024, it īpaši 6., 13., 14., 29., 31. un 47. lpp.

98 Skat. iepriekšējās zemsvītras piezīmēs minētos dokumentus. Skat. arī citu jurisdikciju dokumentus: Canadian Competition Bureau, "Self-regulated professions, balancing competition and regulation", 2007. gada 11. decembra ziņojums, un Australian Competition and Consumer Commission, "Regulation, competition and the professions", 2001. gada 13. jūlijs. Abi pieejami tiešsaistē.

99 Minēts iepriekš 52. un 97. zemsvītras piezīmē, 49.–53. punkts.

100 Skat., piemēram, spriedumu, 2013. gada 28. februāris, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas* (C-1/12, EU:C:2013:127, 68., 69. un 82. punkts; turpmāk tekstā – "spriedums *OTOC*").

preces vai pakalpojumus tirgū, kurā tā darbojas kā vārtzinis. Šādā gadījumā apvienību reglamenti varētu radīt sekas, ka tās rezervē sev nozīmīgu tirgus daļu vai varētu diskriminēt esošos vai potenciālos konkurentus, tādējādi aizsargājot savu faktisko monopolu [101].

103. Tāpēc, manuprāt, nevar uzskatīt, ka ikvienam privāto noteikumu kopumam, kas paredz licences piešķiršanu darbam konkrētajā profesijā, *prima facie* ir pret konkurenci vērsts mērķis. Viss ir atkarīgs no izveidotās sistēmas satura, konteksta un mērķiem. Citiem vārdiem sakot, neuzskatu, ka būtu skaidri un precīzi definēta tādu licencēšanas noteikumu kategorija, kuras kaitīgums būtu labi zināms vai vispāratzīts. Katrā ziņā nevaru apstrīdētos noteikumus iedalīt īpašā un viendabīgā rīcības kategorijā, attiecībā uz kuru pieredze liecina, ka tā pēc būtības ir pret konkurenci vērsta. Tāpēc mans sākotnējais viedoklis ir tāds, ka apstrīdētajiem noteikumiem nav pret konkurenci vērsta mērķa.

104. Tomēr tas būtu citādi, ja iesniedzējtiesa konstatētu, ka šie noteikumi ir acīmredzami nav nepieciešami, jo netiek apdraudētas nekādas vispārējās intereses, kas patiešām prasītu šādu aizsardzības līmeni [102], un ka to pieņemšana ir izskaidrojama (tikai vai galvenokārt) ar iesaistīto tirgus dalībnieku (futbola klubu un/vai pašu aģentu) vēlmi ierobežot aģentu pakalpojumu tirgū aktīvo profesionāļu skaitu.

105. Ņemot vērā iepriekš minēto, ja iesniedzējtiesa nonāktu pie secinājuma, ka apstrīdētajiem noteikumiem nav pret konkurenci vērsta mērķa, bet tie var radīt zināmas ierobežojošas sekas konkrētā tirgū, tad šai tiesai būtu jāpārbauda, vai šos noteikumus var pamatot saskaņā ar *Meca-Medina* judikatūru. Neatkarīgi no tā apstrīdētos noteikumus varētu novērtēt arī saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu.

106. Attiecībā uz šiem diviem analīzes posmiem man nav daudz, ko piebilst iepriekš minētajam. Tikai atgādināšu, ka viens no (tobrīd spēkā esošā) *FIFA* Spēlētāju aģentu darbības reglamenta noteikumiem, kas Vispārējai tiesai bija jāpārbauda *Piau* lietā, paredzēja, ka aģentiem ir jāsaņem kompetentās valsts apvienības izsniegta licence. Šajā ziņā Vispārējā tiesa būtībā konstatēja, ka i) šāds noteikums "seku dēļ" rada konkurences ierobežojumu saskaņā ar (tagadējo) LESD 101. panta 1. punktu un ii) Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatot, ka tas atbilst LESD 101. panta 3. punktā paredzētajiem atbrīvojuma piemērošanas nosacījumiem. Proti, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka ar licencēšanas sistēmu nav mazināta konkurence konkrētajā tirgū. Ar minēto sistēmu tika izveidots mehānisms, kas, Vispārējās tiesas ieskatā, "rad[īja] kvalitatīvu atlasi, kas atbilst spēlētāju aģentu darbības profesionalitātes mērķim, nevis kvantitatīvu ierobežojumu pieejai minētajai darbībai" [103]. Pamatojoties uz lietas materiālos ietverto informāciju, es nenoliegtu iespēju, ka līdzīgi apsvērumi *mutatis mutandis* varētu būt spēkā arī šajā lietā.

[101] Šajā nozīmē skat. spriedumus *MOTOE*, 51. un 52. punkts, *OTOC*,, 62. un 88.–92. punkts, *ISU*, 144.–146. punkts, un *Superleague*, 176. punkts. Skat. arī rīkojumu, 2006. gada 23. februāris, *Piau*/Komisija (C-171/05 P, EU:C:2006:149, 38. punkts).

[102] Šajā jautājumā varētu būt interesanti atzīmēt, ka dažos Komisijas iepriekšējos gados pasūtītajos ziņojumos, šķiet, ir norādīts, ka, lai nodrošinātu labu pārvaldību futbola aģentu nozarē, varētu būt nepieciešama licencēšanas sistēma. Skat., piemēram, *Study on sports agents in the European Union*, 2009. gada novembris, 7., 84.–91. un 107.–132. lpp., un Parrish, R., *et al*., *Promoting and Supporting Good Governance in the European Football Agents Industry – Final Report*, 2019, 56.–70. lpp. (turpmāk tekstā – "*Parrish* ziņojums"). Turklāt arī Eiropas Parlaments 2010. gada 17. jūnija rezolūcijā par spēlētāju aģentu darbību sportā (2011/C 236 E/14) ir paudis viedokli, ka futbola aģentiem ir nepieciešama licencēšanas sistēma.

[103] Skat. sprieduma *Piau* 100.–104. punktu. Saistībā ar apelācijas sūdzību skat. rīkojumu, 2006. gada 23. februāris, *Piau*/Komisija (C-171/05 P, EU:C:2006:149, 38. punkts).

4. Vairākkārtējas pārstāvības noteikumi

107. Noteikumi par vairākkārtēju pārstāvību, kas aizliedz aģentiem nodrošināt trīskāršu pārstāvību (spēlētājs, uzņemošais klubs un klubs, no kura pāriet) un noteiktu divkāršu pārstāvību (spēlētājs un klubs, no kura pāriet, vai klubs, no kura pāriet, un uzņemošais klubs) darījumos, ciktāl man redzams, šķietami ir vērsti uz to, lai izvairītos no interešu konflikta, kas varētu kaitēt iesaistītajām pusēm, jo īpaši sportistiem, kuri varētu būt mazāk informēti un piesardzīgi nekā futbola klubi. No tā izriet, ka apstrīdētie noteikumi *prima facie* neierobežo konkurenci mērķa dēļ un, ja tie būtu ierobežojoši seku dēļ, kas patiešām ir iespējams [104], tos varbūt varētu pamatot ar *Meca-Medina* judikatūru vai tiem piemērot atbrīvojumu saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu, ja tiktu izpildīti attiecīgie nosacījumi.

108. Uzskatu, ka abos gadījumos galvenais uzdevums iesniedzējtiesai būs pārbaudīt, vai pastāv alternatīvi pasākumi, kas mazāk ierobežo konkurenci (piemēram, pārskatāmības un informēšanas pienākumi aģentiem un rakstveida piekrišanas saņemšana no attiecīgajām pusēm), bet ir vienlīdz efektīvi. Šķiet, ka par šo jautājumu vēl tiek diskutēts [105]. Ja abu pušu argumenti kopumā tiktu atzīti par vienādi nozīmīgiem, es sliektos atstāt zināmu rīcības brīvību sporta apvienībām, pamatojoties uz iemesliem, kas norādīti manos secinājumos lietā *ROGON* 35.–37. punktā (attiecībā uz *Meca-Medina* judikatūru) un šo secinājumu 83.–94. punktā (attiecībā uz LESD 101. panta 3. punktu).

5. Saziņas noteikums

109. Manuprāt, noteikums par saziņas veidošanu ir *pēc būtības* pret konkurenci vērsts, kā to apgalvo gan prasītāji pamatlietā, gan Komisija. Proti, tā mērķis ir liegt aģentiem piedāvāt savus pakalpojumus noteiktām potenciālo jauno klientu kategorijām – tiem, kas jau ir noslēguši ekskluzīvu līgumu ar citu aģentu –, ja vien viņu spēkā esošā līguma termiņam nav jābeidzas divu nākamo mēnešu laikā.

110. Uzskatu, ka nevar būt nopietnas šaubas par to, ka šāda noteikuma mērķis un sekas ir pret konkurenci vērsti. Turklāt no lietas dalībniekiem nedzirdēju nevienu pārliecinošu paskaidrojumu, kāpēc šāds noteikums varētu būt pamatots ar *Meca-Medina* judikatūru vai atbrīvojums saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu.

111. Katrā ziņā nesaskatu nevienu leģitīmu vispārējo interešu mērķi, kas tiktu sasniegts ar apstrīdēto noteikumu. Lai pamatotu šo noteikumu, *FIFA* atsaucas uz nepieciešamību stiprināt līgumu stabilitāti. Tomēr, šķiet, ka tā ir ekonomiska un tikai privāta rakstura interese. Lai gan ir būtiski nodrošināt līgumu stabilitāti starp spēlētājiem un klubiem, lai tādējādi nodrošinātu turnīru regularitāti [106], šaubos, vai to pašu loģiku var piemērot arī attiecībā uz līgumiem starp aģentiem un spēlētājiem vai klubiem. Turklāt man nav skaidrs, kāds būtu efektivitātes ieguvums, ko tirgū radītu apstrīdētais noteikums un kas varētu kompensēt pret konkurenci vērstās sekas.

[104] Piemēram, ja nebūtu apstrīdēto noteikumu, aģenti varētu ierosināt pusēm piemērot zemāku maksu *pro quota*, ja viņi tiktu izraudzīti pārstāvēt vairāk nekā vienu darījuma pusi.

[105] Šajā saistībā skat. *Parrish* ziņojumu, 78.–84. lpp.

[106] Šajā saistībā skat. manu secinājumu lietā *CD Tondela* 58. un 79. punktu, tostarp atsauces uz judikatūru.

6. Informācijas sniegšanas un atklāšanas noteikumi

112. Noteikumi par informācijas sniegšanu un atklāšanu paši par sevi nešķiet īpaši problemātiski no konkurences viedokļa, ja vien iesniedzējtiesa nekonstatē – kā paskaidrots šo secinājumu 171. un 187. punktā –, ka faktiski vai potenciāli savstarpēji konkurējoši aģenti apmainās ar tāda veida komerciālu informāciju, kas varētu izraisīt noteikta veida slepenu vienošanos starp tiem [107].

113. Secinājumi saistībā ar LESD 101. pantu – no minētajiem apsvērumiem izriet, ka apstrīdēto noteikumu saderība ar šo tiesību normu galvenokārt būs atkarīga no tā, vai šo noteikumu būtiskā pret konkurenci vērstā ietekme ir pamatojama saskaņā ar *Meca–Medina* judikatūru, vai arī tiem var piemērot atbrīvojumu saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu.

D. LESD 102. pants

114. Otrais jautājums, kas izriet no prejudiciālā jautājuma, ir par *FFAR* regulējuma saderību ar LESD 102. pantu.

115. Spriedumā *Superleague* Tiesa atgādināja pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru LESD 102. pants "ir piemērojams ikvienam tiesību subjektam, kas veic saimniecisko darbību, un ka šādā statusā tas ir kvalificējams kā uzņēmums neatkarīgi no tā juridiskā statusa un finansēšanas veida". Tādējādi šī tiesību norma ir piemērojama arī "tiesību subjektiem, kuri ir izveidoti apvienību veidā un kuru mērķis atbilstoši to statūtiem ir konkrēta sporta veida organizācija un kontrole, ciktāl šie subjekti veic ar šo sporta veidu saistītu saimniecisko darbību, piedāvājot preces vai pakalpojumus, un ciktāl tie tādējādi ir kvalificējami kā "uzņēmumi"" [108]. Pēc tam Tiesa konstatēja, ka *FIFA* bija "dominējošs stāvoklis futbola starpklubu sacensību rīkošanas un komercializācijas tirgū Savienības teritorijā, kā arī dažādo ar šīm sacensībām saistīto tiesību izmantošanas tirgū" [109] (turpmāk tekstā – "dominētie tirgi").

116. No sprieduma *Superleague* un no iedibinātās judikatūras arī izriet, ka LESD 102. pants ne tikai aizliedz uzņēmumiem ļaunprātīgi izmantot savu tirgus varu dominētajos tirgos vai citos tirgos, kuros tie var darboties, bet arī citos saistītos vai blakus tirgos, kuros tie nedarbojas [110], piemēram, dominēto tirgu augšupējos vai lejupējos tirgos [111].

117. Ņemot to vērā, man šķiet diezgan skaidrs, ka tādu reglamentu kā *FFAR* pieņemšana ļauj *FIFA* izmantot savu tirgus varu dominētajos tirgos, lai ietekmētu konkurenci divos ar šiem tirgiem saistītos tirgos: aģentu pakalpojumu tirgū (kurā savstarpēji konkurē aģenti) un spēlētāju pārejas tirgū (kurā savstarpēji konkurē futbola klubi) (turpmāk tekstā – "saistītie tirgi").

[107] Attiecībā uz šajā jomā iedibinātajiem principiem skat. tostarp spriedumu, 2023. gada 12. janvāris, *HSBC Holdings* u.c./Komisija (C-883/19 P, EU:C:2023:11, 113. un 114. punkts un tajos minētā judikatūra).

[108] Sprieduma *Superleague* 112. un 113. punkts.

[109] Turpat, 117. punkts.

[110] Skat., piemēram, spriedumu, *Superleague*, 129. punkts, un pašu jaunāko spriedumu, 2025. gada 25. februāris, *Alphabet* u.c. (C-233/23, EU:C:2025:110, 54. punkts un tajā minētā judikatūra; turpmāk tekstā – "spriedums *Alphabet*").

[111] Skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 19. aprīlis, *MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia* (C-525/16, EU:C:2018:270, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

118. Proti, *FFAR* noteic, kas ienāk aģentu pakalpojumu tirgū (izmantojot licencēšanas noteikumus) un kā aģenti drīkst un nedrīkst konkurēt savā starpā (piemēram, kad viņi drīkst sazināties ar jauniem klientiem, lai tos piesaistītu). Turklāt aģentu darbības regulējums neizbēgami ietekmē lejupējo spēlētāju pāreju tirgu, jo aģenti ir nozīmīgi šā tirgus dalībnieki, kas var būtiski ietekmēt to, vai un kā spēlētāji pāriet no viena kluba uz citu.

119. Ņemot to vērā, vai apstrīdētie noteikumi izraisa ļaunprātīgu stāvokļa izmantošanu, kā tiek apgalvots? Pēc manām domām, principā iesniedzējtiesai ir jāsniedz galīgā atbilde uz šo jautājumu. Tomēr, lai palīdzētu minētajai tiesai tās vērtējumā, izteikšu dažus apsvērumus par šo jautājumu.

120. Vispirms norādu, ka, manuprāt, ir diezgan grūti veikt salīdzinoši detalizētu novērtējumu par to, vai dažādie apstrīdētie noteikumi varētu izraisīt dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, jo kaitējuma teorija, kas ir iespējamās ļaunprātīgās izmantošanas pamatā, dažkārt ir diezgan neskaidra. Būtībā jautājumi, kuri lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu izvirzīti attiecībā uz LESD 102. pantu un kurus lietas dalībnieki apsprieda savos rakstveida un mutvārdu apsvērumos, atbilst jautājumiem, kas izvirzīti un apspriesti attiecībā uz LESD 101. pantu. Tas man arī liek apšaubīt, vai apstrīdēto noteikumu novērtēšanai saistībā ar LESD 102. pantu varētu būt kāda pievienotā vērtība.

121. Katrā ziņā man šķiet, ka prasītāji pamatlietā uzskata, ka apstrīdētajiem noteikumiem zināmā mērā ir gan izmantošanas, gan arī izslēgšanas sekas. Ja pareizi saprotu viņu argumentus, apstrīdēto noteikumu iespējamās pret konkurenci vērstās sekas no LESD 102. panta viedokļa būtu šādas.

122. Izmantošanas sekas izrietētu no tā, ka daži apstrīdētie noteikumi (piemēram, noteikumi par atalgojumu, kā arī par informācijas sniegšanu un atklāšanu) paredz negodīgus tirdzniecības nosacījumus. Proti, viņi apgalvo – ja tiktu saglabāti normāli konkurences apstākļi, aģenti varētu brīvi pieprasīt saviem klientiem lielāku honorāru vai aprēķināt šo honorāru, pamatojoties uz citiem parametriem. Apstrīdētie noteikumi, viņuprāt, ir pārmērīgi bargi pret aģentiem, jo tajos nav pienācīgi ņemta vērā to sniegto pakalpojumu kvalitāte un nozīme.

123. Izslēgšanas sekas drīzāk izrietētu no tā, ka daži apstrīdētie noteikumi ierobežo veidu, kādā aģenti var piekļūt savu pakalpojumu tirgum un pēc tam tajā konkurēt (piemēram, noteikumi par licencēšanu, vairākkārtēju pārstāvību un saziņu ar klientiem), bet citi noteikumi ierobežo veidu, kādā klubi var konkurēt pārejas tirgū (piemēram, noteikumi par aģentu atalgojumu).

124. Ļaunprātīga izmantošana un izslēgšana ir nedaudz atšķirīgas pēc būtības un veida, kādā tās kaitē patērētājiem.

1. Ļaunprātīga izmantošana

125. Attiecībā uz ļaunprātīgu izmantošanu vispirms vēlos uzsvērt, ka šeit nepieciešama īpaši piesardzīga analīze[112]. Proti, ir ļoti maz ticams, ka patiesi brīvos un atvērtos tirgos notiktu šādi ļaunprātīgas izmantošanas gadījumi, jo parasti tirgus tos pats koriģē. Tomēr var būt citādi, ja ir augsti šķēršļi ienākšanai tirgū vai ja dominējošais uzņēmums darbojas *de iure* vai *de facto* monopolstāvoklī[113].

[112] Skat., piemēram, ģenerāladvokāta N. Vāla secinājumus lietā Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība (C-177/16, EU:C:2017:286, 36.–54. punkts; turpmāk tekstā – "secinājumi lietā AKKA-LAA").

[113] Turpat, 3. un 4. punkts. Skat arī ģenerāladvokāta Dž. Pitrucellas [*G. Pitruzzella*] secinājumus lietā *SABAM* (C-372/19, EU:C:2020:598, 23.–25. punkts).

126. Pamatojoties uz Tiesas pašreizējo judikatūru, varētu teikt, ka galvenais kritērijs ļaunprātīgas izmantošanas pārbaudē ir tas, vai dominējošais uzņēmums saviem klientiem vai piegādātājiem uzspiež tirdzniecības noteikumus, kuriem nav saprātīgas saistības ar darījuma būtību un/vai tirgotā produkta vai pakalpojuma vērtību [114]. Šāds novērtējums ietver divus galvenos analīzes posmus.

127. Vispirms ir jāpārbauda, vai pastāv atšķirība starp dominējošā uzņēmuma noteiktajiem tirdzniecības noteikumiem un tiem, kas tiktu piemēroti, ja tirgū būtu efektīva konkurence. Šai atšķirībai ir jābūt nozīmīgai un tādai, kas negatīvi ietekmē attiecīgos klientus vai piegādātājus [115].

128. Ja tas tā ir, tad otrajā analīzes posmā ir jānosaka, vai dominējošo uzņēmumu piemērotie tirdzniecības noteikumi ir "negodīgi" vai nu paši par sevi, vai arī salīdzinājumā ar konkurējošiem produktiem vai tirgotajiem pakalpojumiem. Tieši analīzes otrajā posmā kļūst pilnīgi skaidrs, kāpēc jāpārbauda, vai starp attiecīgajiem tirdzniecības noteikumiem un pamatā esošo saimniecisko darījumu pastāv saprātīga *ekonomiskā* saikne. Vai bija nepieciešams (vai saprātīgi) iekļaut šo dominējošā uzņēmuma jēdzienu, lai īstenotu kādas leģitīmā komerciālas intereses? Vai šis noteikums bija taisnīgs tādā nozīmē, ka tā ietekme uz attiecīgā klienta vai piegādātāja stāvokli ir samērīga ar dominējošā uzņēmuma izvirzīto mērķi? Šie ir daži tipiskie jautājumiem, kurus var uzdot šajā kontekstā [116]. Ārkārtīgi vienkārši: ja nav iespējams atrast leģitīmu un racionālu izskaidrojumu tādu tirdzniecības noteikumu iekļaušanai, kas dominējošā uzņēmuma klientiem vai piegādātājiem šķiet pārspīlēti vai pārmērīgi apgrūtinoši, šos noteikumus var kvalificēt kā "negodīgus" un tādējādi ļaunprātīgus saskaņā ar LESD 102. pantu [117].

129. Attiecībā uz izskatāmo lietu vēlos izteikt divus apsvērumus.

130. No vienas puses, diez vai var apstrīdēt, ka pamatlietā aplūkojamajā situācijā parādās divas iezīmes, kas – kā izklāstīts iepriekš – parasti tiek uzskatītas par tādām, kas padara iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu [118]. Pirmkārt, tirgos, kuros darbojas sporta apvienības (piemēram, *FIFA*), ir īpaši augsti šķēršļi iekļūšanai tirgū [119]. Turklāt to *de facto* monopola statuss šajos tirgos tikai ierobežotā mērā izriet no viņu lielākas efektivitātes, investīcijām vai inovācijas. Tas galvenokārt izriet no sporta nozares piramīdas struktūras Savienībā. Šo monopolstāvokli vēl vairāk pastiprina tas, ka apvienībām ir *de facto* regulatora funkcija visā ekosistēmā (kuras centrā ir dominētie tirgi [120]), ko nodrošina ES un valstu iestāžu skaidra vai klusējot izteikta piekrišana [121].

[114] Skat. Šajā nozīmē spriedumus, 1978. gada 14. februāris, *United Brands* un *United Brands Continentaal*/Komisija (27/76, EU:C:1978:22); 2017. gada 14. septembris, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība (C-177/16, EU:C:2017:689., 35. punkts; turpmāk tekstā – "spriedums AKKA-LAA") un, 2020. gada 25. novembris, *SABAM* (C-372/19, EU:C:2020:959, 28. punkts; turpmāk tekstā – "spriedums *SABAM*").

[115] Šajā nozīmē skat. sprieduma AKKA-LAA 56.–58. punktu.

[116] Skat., piemēram, spriedumus 1974. gada 30. janvāris, *BRT* un *Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs* (127/73, EU:C:1974:6, 10.–15. punkts); 1994. gada 6. oktobris, *Tetra Pak*/Komisija (T-83/91, EU:T:1994:246, 140. punkts) un, 2001. gada 22. novembris, *AAMS*/Komisija (T-139/98, EU:T:2001:272, 79. punkts).

[117] Šajā nozīmē skat. spriedumu AKKA-LAA, 36. punkts. spriedums *SABAM*, 31. punkts; un ģenerāladvokāta N. Vāla secinājumi lietā AKKA-LAA, 131. punkts.

[118] Zinātniskajā literatūrā, skat. arī tajā ietvertās atsauces: Lianos, I., Korah, V. and Siciliani, P., *Competition Law – Analysis, Cases, & Materials*, Oxford University Press, 2019, 1228. lpp., un O'Donoghue, R. and Padilla, J., *The Law and Economics of Article 102 TFEU*, 3. izd., Hart Publishing, 2020, 294.–315. lpp.

[119] Skat. sprieduma *Superleague* 36. punktu.

[120] Šajā saistībā skat. sprieduma *Superleague* 149. punktu.

[121] Skat. arī manu secinājumu lietā *CD Tondela* 80. punktu.

131. Tomēr, no otras puses, ņemot vērā ļaunprātīgas izmantošanas drīzāk atbrīvojuma raksturu, būtu jānosaka samērā augsta robeža, lai atzītu, ka dominējošā uzņēmuma noteikts līguma noteikums ir negodīgs LESD 102. panta izpratnē. Noteikums nav negodīgs tikai tāpēc, ka dominējošā uzņēmuma klienti vai piegādātāji to nepieņemtu, ja dominējošais uzņēmums nebūtu varējis to uzspiest, pateicoties savam monopolstāvoklim. Tāpat ne katrs līguma slēgšanas brīvības ierobežojums ir vērsts pret konkurenci. Kā paskaidrots šajos secinājumos, ir nepieciešams kas vairāk. Pamatojoties uz lietas materiālos iekļauto (ierobežoto) informāciju, neesmu pārliecināts, ka kāds no apstrīdētajiem noteikumiem, ņemot vērā to loģisko pamatojumu, ir acīmredzami pārmērīgs vai pārmērīgi apgrūtinošs aģentiem. Šis jautājums jebkurā gadījumā ir jāizlemj iesniedzējtiesai.

2. Ļaunprātīga izslēgšana

132. Spriedums *Superleague*[122] kopā ar citiem spriedumiem, kas pieņemti tajā pašā laikposmā (piemēram, spriedumi *SEN*, *Unilever*, *Google Shopping* un *Alphabet*[123]), ir radījis arī lielāku skaidrību par jēdzienu "ļaunprātīga izslēgšana" LESD 102. panta izpratnē. Proti, Tiesa ir uzsvērusi divus analīzes elementus, kas attiecas uz dominējošā uzņēmuma rīcību: vai šī rīcība atbilst "uz sniegumu balstītai konkurencei" (vai izmanto "līdzekļus, kuri atšķiras no tiem, kas pastāv uz sniegumu balstītas konkurences starp uzņēmumiem apstākļos"), un vai tā spēj radīt izslēgšanas sekas.

133. Sīkāka diskusija par šo elementu precīzu raksturu un to savstarpējo saistību pārsniegtu šo secinājumu tvērumu. Šajā lietā pietiek norādīt, ka sporta apvienību pilnvaras pieņemt noteikumus, kas ietekmē konkurenci kādā konkrētā tirgū, nez vai var uzskatīt par "uz sniegumu balstītas konkurences" izpausmi. Proti, kā paskaidrots iepriekš, šī vara izriet galvenokārt no sporta apvienību *de facto* monopola stāvokļa dominētajos tirgos un no to *de facto* regulatora funkcijas visā ekosistēmā, kuras centrā ir dominētie tirgi.

134. Protams, tas nenozīmē, ka sporta apvienību reglamenti būtu jāuzskata par aizdomīgiem vai ka būtu jāprezumē, ka tie ir paredzēti ļaunprātīgai izmantošanai. Tas nozīmē tikai to, ka to saderība ar LESD 102. pantu ir jāvērtē katrā gadījumā atsevišķi, tāpat kā citu dominējošo uzņēmumu (vienpusējas) rīcības veidu saderība. Tāpat kā to daudzpusējas rīcības veidu gadījumā, uz kuriem attiecas LESD 101. panta 1. punkts, arī vienpusējas rīcības veidu pret konkurenci vērsto raksturu var konstatēt, pārbaudot rīcības mērķi vai sekas[124].

135. Ir taisnība, ka atšķirībā no situācijas *Superleague*, šajā lietā sporta apvienība, reglamentējot saistītos tirgus, nerīkojas iespējama interešu konflikta apstākļos. Ir pilnīgi skaidrs, ka *FFAR* noteikumi nesniedz *FIFA* nekādas priekšrocības salīdzinājumā ar uzņēmumiem, kas ir faktiskie vai potenciālie konkurenti.

122 Skat. it īpaši sprieduma 124.–126. un 131. punktu.

123 Spriedums *SEN*, 44.–48. un 65.–77. punkts; spriedumi, 2023. gada 19. janvāris, *Unilever Italia Mkt. Operations* (C-680/20, EU:C:2023:33, 39. punkts); un 2024. gada 10. septembris, *Google* un *Alphabet*/Komisija (*Google Shopping*) (C-48/22 P, EU:C:2024:726, 165.–167. punkts) (turpmāk tekstā – "spriedums *Google Shopping*") un spriedums *Alphabet*, 37., 38. un 54.–58. punkts).

124 Šajā nozīmē skat. spriedumus *Superleague*, 131. punkts, un *Google Shopping*, 167. punkts. Skat. arī manus secinājumus apvienotajās lietās *Illumina* un *Grail*/Komisija (C-611/22 P un C-625/22 P, EU:C:2024:264, 230. punkts).

136. Tomēr šajā lietā nav nozīmes tam, ka *FIFA* nedarbojas (un neplāno darboties) nevienā no saistītajiem tirgiem [125] un ka tā ir organizācija, kuras mērķis nav gūt peļņu [126]. Būtu arī nepareizi apgalvot, ka *FIFA* nav nekādu ekonomisku interešu. Proti, *FIFA* varētu būt *netieši* ieinteresēta reglamentēt konkurenci šajos tirgos, jo šīs apvienības biedri ir nacionālās futbola apvienības, kuru biedri vai filiāles ir tādas struktūras kā futbola klubi [127]. Kā jau paskaidroju, futbola klubi ir uzņēmumi, kas konkurē vienā no saistītajiem tirgiem, un pircēji otrā saistītajā tirgū.

137. Pēc manām domām, gadījumos, kad uzņēmums, *de iure* vai *de facto*, var veikt regulatīvo funkciju, izstrādāt noteikumus uzņēmumu piekļuvei noteiktam tirgum un veidot šo uzņēmumu konkurēšanas nosacījumus, šīs pilnvaras ir stingri jānosaka un rūpīgi jāīsteno neatkarīgi no tā, vai šis uzņēmums pats darbojas šajā tirgū vai ne [128].

138. Kā jau izklāstīts šo secinājumu 120. punktā, ņemot vērā to, ka jautājumi, kuri lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu izvirzīti attiecībā uz LESD 102. pantu un kurus lietas dalībnieki apsprieda savos rakstveida un mutvārdu apsvērumos, būtībā atbilst tiem, kas izvirzīti un apspriesti saskaņā ar LESD 101. pantu, šajos secinājumos izklāstītie apsvērumi par šo pēdējo minēto tiesību normu var būt *mutatis mutandis* atbilstīgi novērtējuma veikšanai attiecībā uz pirmo minēto tiesību normu.

139. Spriedumā *Superleague* Tiesa atgādināja, ka viena un tā pati rīcība var izraisīt gan LESD 101. panta, gan 102. panta pārkāpumu, pat ja šo abu tiesību normu mērķi ir savstarpēji papildinoši un to piemērošanas joma atšķirīga. Tātad LESD 101. un 102. pantu var piemērot vienlaicīgi, ja ir izpildīti to attiecīgie piemērošanas nosacījumi. Šajā ziņā Tiesa arī uzsvēra, ka šīs tiesību normas jāinterpretē un jāpiemēro saskanīgi, tomēr, ievērojot īpatnības, kas raksturo katru no tām [129].

140. Šajā saistībā vēlos piebilst svarīgu aspektu: sprieduma *Superleague* 182.–209. un 231.–240. punktā Tiesa ir skaidri norādījusi, ka dažādie LESD 101. panta 1. punktā un 102. pantā paredzēto aizliegumu pamatojumi un atbrīvojumi, ciktāl iespējams, jāinterpretē saskaņoti. Galu galā, no juridiskā un ekonomiskā viedokļa pretējai pieejai nebūtu nekādas jēgas. Tādēļ, ja iesniedzējtiesa konstatētu, ka daži apstrīdētie noteikumi neietilpst LESD 101. panta 1. punkta tvērumā (jo, piemēram, ir piemērojama *Meca-Medina* judikatūra) vai ka uz tiem varētu attiekties LESD 101. panta 3. punktā minētais atbrīvojums, tai tas būtu jāņem vērā un jāizdara attiecīgi secinājumi, izvērtējot, vai to pašu rīcību var uzskatīt par pamatotu saskaņā ar LESD 102. pantu.

141. Saskaņā ar iedibināto judikatūru dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums patiešām var attaisnot rīcību, uz kuru var attiekties LESD 102. pantā noteiktais aizliegums. Proti, uzņēmums šajā nolūkā var pierādīt vai nu to, ka tā rīcība ir objektīvi nepieciešama, vai ka šīs rīcības izslēdzošo iedarbību var līdzsvarot vai pat pārspēt ar priekšrocībām efektivitātes ziņā, kuras nāk par labu arī patērētājiem [130].

[125] Tas izriet no šo secinājumu 116. punktā minētās judikatūras. Skat. pēc analoģijas spriedumu, 2015. gada 22. oktobris, *AC-Treuhand* /Komisija (C-194/14 P, EU:C:2015:717, 27. un 34.–36. punkts).

[126] Šis ir vēl viens elements, kam nav nekādas nozīmes. Šajā nozīmē skat. spriedumus *MOTOE*, 27. punkts, un *OTOC*, 56. punkts un tajā minētā judikatūra.

[127] Skat. spriedumu *FIFA*, 118. punkts un tajā minētā judikatūra.

[128] Šajā nozīmē skat. spriedumu *Superleague*, 135.–137. punkts un tajos minētā judikatūra.

[129] Sprieduma 119. punkts.

[130] Skat. neseno spriedumu *Alphabet*, 70. un 71. punkts un tajos minētā judikatūra.

142. Tātad attiecībā uz apstrīdēto noteikumu saderību ar LESD 102. pantu viens no galvenajiem jautājumiem, kas iesniedzējtiesai būs jānoskaidro, ir tāds: vai šiem noteikumiem patiešām ir leģitīms mērķis un vai tie ir nepieciešami un samērīgi ar šo mērķi, kā arī vai to radītās pret konkurenci vērstās sekas ietekmētajos tirgos līdzsvaros vai pārspēj priekšrocības efektivitātes ziņā, kuras nāk par labu arī patērētājiem.

E. LESD 56. pants

143. Trešais jautājums, kas izriet no prejudiciālā jautājuma, attiecas uz *FFAR* regulējuma saderību ar LESD 56. pantu.

144. Šajā tiesību normā ir nostiprināta pakalpojumu sniegšanas brīvība par labu gan šādu pakalpojumu sniedzējiem, gan saņēmējiem. Šajā ziņā tai ir pretrunā jebkādi valsts pasākumi – pat tādi, kas ir piemērojami bez izšķirības – kuri var likt šķēršļus šīs brīvības īstenošanai, aizliedzot, traucējot vai padarot mazāk pievilcīgu šo pakalpojumu sniedzēju darbību citās dalībvalstīs, nevis tajās, kurās tie ir dibināti [131].

145. Tiesa ir norādījusi, ka šis aizliegums ir piemērojams arī tad, ja kādai grupai vai organizācijai ir zināma vara pār privātpersonām un spēja tām izvirzīt nosacījumus, kas traucē izmantot Līgumā garantētās pamatbrīvības [132]. Šajā ziņā aizliegums attiecas ne tikai uz valsts pasākumiem, bet arī uz privātiem noteikumiem vai praksi, tostarp sporta federāciju pieņemtajiem noteikumiem vai praksi [133].

146. Tomēr privātpersonu noteikumi ir pieļaujami, pat ja tie var radīt šķēršļus pakalpojumu sniegšanas brīvībai, ja ir pierādīts, ka to pieņemšanu pamato leģitīms vispārējo interešu mērķis, kam nav tikai ekonomisks raksturs, ja ar tiem tiek ievērots samērīguma princips, un tas nozīmē, ka tie var nodrošināt šā mērķa sasniegšanu un nepārsniedz tā sasniegšanai nepieciešamo. Šo nosacījumu izpilde pierādīšanas pienākums ir pusei, kas ieviesa attiecīgo pasākumu [134].

147. Principā iesniedzējtiesai ir jāizlemj, vai pamatlietā apstrīdētie noteikumi ierobežo Savienības iekšējo tirdzniecību, un, ja tas tā ir, vai, ņemot vērā lietas dalībnieku sniegtos argumentus un pierādījumus, tas ir pamatojami [135]. Ņemot to vērā, tomēr vēlos norādīt šādus apsvērumus.

148. Pirmkārt, ir taisnība, ka apstrīdētie noteikumi zināmā mērā Savienības līmenī saskaņo prasības attiecībā uz aģenta darbības veikšanu. Savā ziņā šis noteikumu kopums veicina pakalpojumu brīvu apriti, jo vienā dalībvalstī reģistrēti aģenti gandrīz automātiski var sniegt savus aģenta pakalpojumus jebkurā citā dalībvalstī [136]. Proti, lai gan dažu dalībvalstu tiesību akti atšķiras no *FFAR* (un tādējādi attiecīgajām nacionālajām futbola federācijām ir pienākums pieņemt noteikumus, kas daļēji papildina vai aizstāj *FFAR*) [137], saprotu, ka *FFAR* galvenie noteikumi ir piemērojami visā Eiropas Savienībā.

131 Skat. tostarp spriedumu *Superleague*, 247. punkts un tajā minētā judikatūra.

132 Skat., piemēram, spriedumu *TopFit*, 39. punkts un tajā minētā judikatūra.

133 Turpat, 49. punkts.

134 Skat. spriedumu *Superleague*, 251. un 252. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra.

135 Šajā nozīmē skat. spriedumu *Royal Antwerp*, 143. punkts.

136 Skat. it īpaši *FFAR* 2. pantu.

137 Skat. *FFAR* 3. panta 3. punktu.

149. Tomēr nevar noliegt, ka daži no apstrīdētajiem noteikumiem, kad tie tika pieņemti, apgrūtināja dažās dalībvalstīs (kurās aģenta darbība nebija reglamentēta vai bija reglamentēta minimāli) reģistrēto aģentu darbību ārvalstīs. Proti, šiem aģentiem tagad ir jāsaņem licence un jāievēro virkne noteikumu (kuri tostarp reglamentē, ko viņi var pārstāvēt un kā viņi var piesaistīt jaunus klientus), par kuru neizpildi viņiem draud sankcijas.

150. Tādējādi tādi sporta apvienības noteikumi kā apstrīdētie noteikumi attiecībā uz licencēšanu, vairākkārtēju pārstāvību un saziņas veidošanu, manuprāt, varētu būt pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums LESD 56. panta izpratnē.

151. Turpretim neesmu pārliecināts, vai līdzīgu secinājumu var izdarīt attiecībā uz noteikumiem par aģentu atlīdzību un informācijas sniegšanu un atklāšanu. Saistībā ar šo kategoriju man šķiet, ka Tiesas secinājumi attiecībā uz Itālijas tiesību aktiem par advokātu maksimālajiem tarifiem ir *mutatis mutandis* piemērojami pamatlietā izskatāmajam strīdam [138]. Attiecībā uz informēšanas noteikumiem mans sākotnējais viedoklis ir tāds, ka jebkādas negatīva ietekme, ko šie noteikumi varētu radīt aģentu spējai un stimulam veikt pārrobežu darbību, būtu pārāk nenoteikta un netieša, lai piemērotu LESD 56. pantu [139].

152. Attiecībā uz pamatojumu jau paskaidroju, kāpēc daži *FIFA* izvirzītie mērķi principā var tikt uzskatīti par leģitīmiem un atbilstošiem vispārējām interesēm. Tomēr situācija nav tik skaidra attiecībā uz citiem minētajiem mērķiem. Mani apsvērumi šajā jautājumā ir spēkā arī šajā kontekstā.

153. Tomēr iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai apstrīdētie noteikumi ir piemēroti, lai sasniegtu noteiktos mērķus. It īpaši, būtu jāizvērtē, vai šie noteikumi *patiešām* atbilst centieniem *saskanīgi un sistemātiski* sasniegt šos mērķus [140].

154. Tas, manā ieskatā, ir īpaši svarīgs analīzes posms. Proti, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai apstrīdētie noteikumi patiešām ir paredzēti *FIFA* norādīto mērķu sasniegšanai un vai tādējādi to pieņemšanā nav slēptas motivācijas. Kā norādīju manu secinājumu lietā *ROGON* 50. punktā, man patiešām ir aizdomas, ka gandrīz jebkuru sporta federācijas vai profesionālas organizācijas pieņemtu pasākumu var *ex post* sasaistīt ar kādām vispārējām interesēm, ja rodas nepieciešamība pamatot pasākumu. Turklāt ir pašsaprotami, ka pasākumu diez vai var uzskatīt par tādu, kas patiešām atbilst vispārējām interesēm, ja tas būtiski neveicina šo interešu ievērošanu.

155. Visbeidzot, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai apstrīdētie noteikumi nepārsniedz to, kas ir nepieciešams attiecīgo mērķu sasniegšanai. Šis solis, pirmkārt un galvenokārt, ietver pārbaudi, vai tādu pašu attiecīgo interešu aizsardzības līmeni nevar sasniegt ar pasākumiem, kas mazāk ierobežotu aģentu ekonomiskās rīcības brīvību. Visbeidzot, iesniedzējtiesai ir arī jāpārliecinās, ka apstrīdētie noteikumi ir samērīgi *stricto sensu* tādā nozīmē, ka tie nodrošina taisnīgu līdzsvaru starp *FIFA* interesēm, ko tā vēlas aizsargāt, un to aģentu interesēm, kurus šie noteikumi nelabvēlīgi ietekmē. Tas tā nav, piemēram, tad, ja noteikums patiešām atbilst leģitīmām un pamatotām interesēm, bet neatkarīgi no tā, vai pastāv alternatīvi pasākumi, aģentiem uzliktais slogs šā mērķa sasniegšanai katrā ziņā ir nepamatots un pārmērīgs.

138 Spriedums, 2011. gada 29. marts, Komisija/Itālija (C-565/08, EU:C:2011:188, 47.–54. punkts).

139 Skat. pēc analoģijas spriedumu, 2022. gada 22. decembris, *Airbnb Ireland and Airbnb Payments UK* (C-83/21, EU:C:2022:1018, 45., 50. un 51. punkts).

140 Šajā nozīmē skat. spriedumu *FIFA*, 95. punkts un tajā minētā judikatūra.

156. Tādējādi saskaņā ar LESD 56. pantu iesniedzējtiesai būs jāpārbauda, vai noteikumi, kas rada pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu, ir pamatoti ar leģitīmu vispārējo interešu mērķi, kam nav tikai ekonomisks raksturs, un vai tie atbilst samērīguma principam, proti, vai tie ir piemēroti šā mērķa sasniegšanai un nepārsniedz šim mērķim nepieciešamo.

F. VDAR 6. pants

157. Ceturtais un pēdējais jautājums, kas izriet no prejudiciālā jautājuma, attiecas uz *FFAR* regulējuma saderību ar VDAR 6. pantu. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa norāda uz *FFAR* 16. panta 2. punkta j) apakšpunkta ii)–v) punktā un k) apakšpunkta ii) punktā, kā arī 19. pantā paredzēto datu apstrādi.

158. Būtībā *FFAR* 16. panta 2. punkta j) apakšpunkta ii)–v) punkts un k) apakšpunkta ii) punkts paredz, ka aģenti 14 dienu laikā *FIFA* pārvaldītajā platformā augšupielādē informāciju par klientu līgumiem, atlīdzību un sadarbību. *FFAR* 19. pantā savukārt noteikts, ka aģentiem ir jāatklāj *FIFA* personas dati, tostarp informācija par klientiem, pakalpojumiem un darījumiem, kas pēc tam ir pieejami noteiktām ieinteresētajām personām, lai uzraudzītu atbilstību *FFAR* būtiskajām normām.

159. VDAR 6. panta 1. punktā ir sniegts izsmeļošs un ierobežojošs to gadījumu uzskaitījums, kuros personas datu apstrādi var uzskatīt par likumīgu. Lai gan iesniedzējtiesa nav precizējusi, kuru no šajā tiesību normā paredzētajiem gadījumiem tā uzskata par nozīmīgu pamatlietā, no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertās informācijas un apstrīdēto *FFAR* noteikumu rakstura izriet, ka šajā kontekstā nozīmīgs ir 6. panta 1. punkta f) apakšpunkts.

160. VDAR 6. panta 1. punkta f) apakšpunktā ir paredzēts, ka personas datu apstrāde ir likumīga, ja tā ir "vajadzīga pārziņa vai trešās personas leģitīmo interešu ievērošanai, izņemot, ja datu subjekta intereses vai pamattiesības un pamatbrīvības, kurām nepieciešama personas datu aizsardzība, ir svarīgākas par šādām interesēm [..]".

161. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šajā tiesību normā ir paredzēti trīs kumulatīvi nosacījumi, kas jāizpilda, lai personas datu apstrāde, uz kuru attiecas šī tiesību norma, būtu likumīga. Pirmkārt, pārzinim vai trešajai personai jābūt *leģitīmām interesēm*. Otrkārt, personas datu apstrāde jābūt *nepieciešamai* šo interešu ievērošanai. Treškārt, personas, uz kuru attiecas datu aizsardzība, *intereses vai pamattiesības un brīvības* neprevalē pār pārziņa vai trešās personas leģitīmajām interesēm[141].

162. Lai gan iesniedzējtiesai ir pienākums izvērtēt, vai attiecībā uz pamatlietā aplūkoto personas datu apstrādi ir izpildīti trīs iepriekš minētie nosacījumi, Tiesai, sniedzot prejudiciālu nolēmumu, ir iespēja sniegt precizējumus, kas palīdzētu iesniedzējtiesai veikt šo izvērtējumu[142]. Attiecīgi turpmākajās iedaļās centīšos sniegt dažas norādes par to, kā iesniedzējtiesai būtu jāpārbauda, vai iepriekšējā punktā minētie trīs kumulatīvie nosacījumi var tikt piemēroti *FFAR* regulējumam.

163. Saskaņā ar VDAR 1. panta 1. punktu minētā regula nodrošina aizsardzību tikai fizisko personu datu apstrādei. Tāpēc VDAR 14. apsvērumā ir skaidri norādīts, ka šī regula "neattiecas uz tādu personas datu apstrādi, kas skar juridiskas personas un jo īpaši uzņēmumus, kuriem ir juridiskas personas statuss, tostarp juridiskās personas nosaukumu, uzņēmējdarbības formu un

[141] Spriedums, 2025. gada 9. janvāris, *Mousse* (C-394/23, EU:C:2025:2, 45. punkts un tajā minētā judikatūra; turpmāk tekstā – "spriedums *Mousse*").

[142] Turpat, 51. punkts un tajā minētā judikatūra.

kontaktinformāciju". Tādējādi, ja iesniedzējtiesa atzītu, ka apstrīdētais regulējums nav saderīgs ar VDAR 6. pantu, šis konstatējums attiektos tikai uz (personas) datiem par aģentiem, kas ir fiziskas personas, un futbolistiem vai – attiecīgā gadījumā – citām personām (piemēram, attiecīgo futbola klubu darbiniekiem vai to aģentūru darbiniekiem, ar kuru starpniecību aģenti var veikt savu uzņēmējdarbību).

1. FFAR un leģitīmās intereses

164. Attiecībā uz pirmo nosacījumu par *leģitīmo interešu* īstenošanu būtu jāprecizē, ka saskaņā ar VDAR 13. panta 1. punkta d) apakšpunktu pārzinim brīdī, kad no datu subjekta tiek iegūti viņa personas dati, ir tam jānorāda leģitīmās intereses, ja šī apstrāde pamatojas uz šīs regulas 6. panta 1. punkta f) apakšpunktu. Tādējādi iesniedzējtiesai vispirms būs jāpārbauda, vai *FIFA* ir izpildījusi šo pienākumu un tieši informējusi aģentus par leģitīmajām interesēm datu vākšanai.

165. Ja šis pienākums nav izpildīts, datu vākšana nevar tikt pamatota saskaņā ar VDAR 6. panta 1. punkta f) apakšpunktu.

166. Ņemot vērā minēto, jāatzīmē, ka VDAR nav definēts jēdziens "leģitīmās intereses", tāpēc par leģitīmām principā varētu uzskatīt daudz un dažādas intereses. No VDAR 47. apsvēruma izriet, ka šis jēdziens neaprobežojas tikai ar likumā nostiprinātām un noteiktām interesēm un leģitīmas var būt arī ekonomiska rakstura intereses. Leģitīmas intereses var būt, piemēram, tad, ja starp datu subjektu un pārzini pastāv būtiskas un atbilstošas attiecības, piemēram, ja datu subjekts ir pārziņa klients vai ir pārziņa dienestā, vai pat tiešās tirgvedības kontekstā [143].

167. Šajā gadījumā attiecības starp *FIFA* un aģentiem nav līdzīgas klasiskajām klienta un pakalpojumu sniedzēja attiecībām, kas minētas VDAR 47. apsvērumā. Tomēr – kā paskaidrots arī manos secinājumos lietā *ROGON* 57., 58. un 65. punktā – aģentu darbības ir cieši saistītas ar *FIFA* tiesisko regulējumu. Proti, aģenti ir akreditēti profesionāļi, kas ir reģistrēti *FIFA* un pilnvaroti pārstāvēt un konsultēt ieinteresētās personas futbola nozares ekosistēmā, ievērojot šīs pārvaldes organizācijas izstrādātos noteikumus. Tādējādi šķiet, ka starp abām pusēm pastāv atbilstoša un pietiekami cieša saikne.

168. Turklāt – un tas īpaši attiecas uz izskatāmo lietu – *FFAR* 1. panta 2. punktā ir precizēts, ka noteikumi ir izstrādāti, lai nodrošinātu, ka aģentu rīcība atbilst futbola pāreju sistēmas pamatmērķiem un citiem mērķiem, kas, kā norāda *FIFA*, ietver to pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanu, kurus aģenti sniedz saviem klientiem par taisnīgu un saprātīgu samaksu, interešu konfliktu ierobežošanu, finanšu un administratīvās darbības pārskatāmības palielināšanu un ļaunprātīgas prakses novēršanu. Turklāt rakstveida apsvērumos *FIFA* paskaidro, ka *FFAR* 16. panta 2. punkta j) apakšpunkta ii)–v) punkts un k) apakšpunkta ii) punkts, kā arī 19. pants galvenokārt garantē pārskatāmību un nodrošina *FFAR* materiālo tiesību normu ievērošanas uzraudzību un izpildi.

169. Šajā ziņā man ir trīs apsvērumi.

[143] Turpat, 46. un 47. punkts un tajos minētā judikatūra. Skat. arī VDAR 47. apsvērumu.

170. Pirmkārt, manuprāt, interešu konfliktu ierobežošana un ļaunprātīgas izmantošanas novēršana pilnīgi noteikti ir leģitīmas intereses VDAR 6. panta izpratnē. Līdzīgi principā pieņemams mērķis ir arī dot iespēju *FIFA* uzraudzīt un nodrošināt *FFAR* materiālo tiesību normu ievērošanu, ar nosacījumu – ko būtībā lieki piebilst –, ka attiecīgās materiālās tiesību normas nepārkāpj nevienu Savienības tiesību normu.

171. Otrkārt, jānorāda, ka "pārskatāmība" noteikti var tikt uzskatīta par vērtību, kas pati par sevi ir aizsargājama, ja tā attiecas uz valsts iestāžu darbību, jo pastāv acīmredzama saikne starp demokrātiju un pārskatāmību (vai atklātību) valsts pārvaldē [144]. Tomēr, ciktāl tas attiecas uz privātpersonu saimniecisko darbību, situācija nav tik skaidra. Proti, pārskatāmība ir jāsaskaņo ar privātumu. Turklāt pārskatāmība attiecībā uz personas ekonomisko un finanšu informāciju var radīt dažas nelabvēlīgas sekas – pie kurām vēl atgriezīšos –, piemēram, veicināt konkurentu slepenu vienošanos vai pieļaut negodīgas konkurences darbības. Šajā ziņā uzskatu, ka attiecībā uz katru informācijas veidu, kas jāiesniedz (iespējams) pārskatāmības apsvērumu dēļ, iesniedzējtiesai būtu jāuzdod jautājums: *kādā nolūkā* būtu jānodrošina pārskatāmība?

172. Treškārt, man nelielu neizpratni rada arī mērķis "to pakalpojumu kvalitātes nodrošināšana, kurus aģenti sniedz saviem klientiem par *taisnīgu un saprātīgu* samaksu" [145]. "Taisnīgs" un "saprātīgs" ir divi īpašības vārdi, kas neizbēgami ir subjektīvi vērtējami. Tas, vai kāda maksa ir "taisnīga un saprātīga" vai nav, protams, ir atkarīgs, no kura perspektīvas šī maksa tiek apsvērta. Esmu pārliecināts, ka futbola komandu un aģentu viedoklis šajā ziņā bieži vien var atšķirties. Turklāt šaubos, vai uzņēmumu apvienība (*in casu FIFA*) var pamatoti apgalvot, ka tai ir leģitīmas intereses pieprasīt konkrētiem komercpartneriem (*in casu* aģentiem) izpaust konfidenciālu saimniecisku un finansiālu informāciju, lai varētu "panākt labāku darījumu" (*in casu* zemāku maksu) nekā tad, ja pastāvētu normāli konkurences apstākļi. Tomēr citādi būtu tad, ja – kā paskaidrots iepriekš – noteikts honorāra noteikšanas mehānisms tiktu uzskatīts par nepieciešamu, lai nodrošinātu minimālo konkurētspējas un godīguma līmeni turnīros vai lai aizsargātu citus iesaistītos tirgus dalībniekus (piemēram, sportistus, it īpaši jaunos sportistus) no interešu konfliktiem vai ļaunprātīgas vai krāpnieciskas rīcības.

2. FFAR un nepieciešamība

173. Attiecībā uz otro nosacījumu par *nepieciešamību* iesniedzējtiesai būtu jāpārbauda, vai leģitīmās intereses, kas saistītas ar datu apstrādi, nevar saprātīgi īstenot tikpat efektīvi ar citiem līdzekļiem, kas mazāk aizskartu datu subjektu pamattiesības un pamatbrīvības, jo īpaši Hartas 7. un 8. pantā garantētās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību [146].

174. Jāatgādina arī, ka nosacījums par vajadzību apstrādāt datus ir jāaplūko kopā ar tā saukto "datu minimizēšanas" principu, kurš nostiprināts VDAR 5. panta 1. punkta c) apakšpunktā un saskaņā ar kuru personas datiem jābūt "adekvāt[iem], atbilstīg[iem] un [jā]ietver tikai [tas], kas nepieciešams to apstrādes nolūkos" [147].

144 Skat. it īpaši LESD 15. panta 1. punktu, kurā noteikts: "Lai veicinātu labu pārvaldību un nodrošinātu pilsoniskas sabiedrības līdzdalību, Savienības iestādes un struktūras darbojas *iespējami atklāti*." (Mans izcēlums.) Skat. arī LESD 15. panta 2. un 3. punktu un 11. panta 1. un 3. punktu.

145 Mans izcēlums.

146 Spriedums, 2024. gada 4. oktobris, *Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond* (C-621/22, EU:C:2024:858, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

147 Turpat, 43. punkts un tajā minētā judikatūra.

175. Ņemot to vērā, lai noteiktu, vai kāda datu apstrāde ir "nepieciešama" VDAR 6. panta 1. punkta f) apakšpunkta izpratnē, jo īpaši ir jāpārbauda, vai pasākumi, kas paredz šādu apstrādi: i) *patiešām* aizsargā vispārējās intereses, uz kurām atsaucas (tādā nozīmē, ka aiz tām nav slēptu motīvu); ii) ir pieņemti, reaģējot uz *objektīvu vajadzību* sasniegt attiecīgo mērķi; iii) ir *piemēroti* šo mērķu sasniegšanai (proti, tie var būtiski veicināt šo mērķu sasniegšanu), un iv) tos varētu aizstāt ar *alternatīviem pasākumiem*, kas mazāk iejaucas iesaistīto fizisko personu privātumā.

176. Šajā lietā *FIFA* apgalvo, ka saskaņā ar šīm tiesību normām ir jāiesniedz tikai būtiska informācija un tiek nodrošināta tās pieejamība personām, kurām piekļuve šādiem datiem ir būtiska saimnieciskās darbības veikšanai.

177. Tomēr norādu, ka apstrīdētās *FFAR* normas paredz, ka aģenti iesniedz *FIFA* diezgan ievērojams datu apjomu (gan veida, gan daudzuma ziņā)[148]. Tas ietver ne tikai personisko informāciju, kas attiecas uz aģenta profilu, klientu sarakstu un sniegtajiem pakalpojumiem, bet arī informāciju par līgumiem, finanšu darījumiem un atalgojumu. Minētās tiesību normas arī noteic, ka daļa šīs informācijas ir jādara pieejama, iespējams, diezgan plašam fizisko un juridisko personu lokam: citiem klubiem, spēlētājiem un spēlētāju aģentiem.

178. Šādā gadījumā viena no galvenajām problēmām, kas iesniedzējtiesai būs jārisina, manuprāt, ir šāda: vai *FIFA* iesniedzamo datu un trešām personām izpaužamo datu *apjomu* varētu ticami ierobežot un/vai būtu pieejamas alternatīvas, kas ir vienlīdz efektīvas un mazāk ierobežojošas.

179. Šajā ziņā uzskatu, ka *FIFA* būtu jāpaskaidro iesniedzējtiesai par *katru informācijas veidu*, kāpēc aģenti nevarētu tikt atbrīvoti no tās sniegšanas un attiecīgā gadījumā tās atklāšanas ieinteresētajām personām, jo pretējā gadījumā *FIFA* attiecīgo leģitīmo interešu aizsardzība varētu būt neiespējama vai pārmērīgi apgrūtināta.

3. FFAR un datu subjektu interešu svarīgums

180. Visbeidzot, attiecībā uz trešo nosacījumu ir jānosaka, vai datu subjekta intereses vai pamattiesības un pamatbrīvības ir svarīgākas par pārziņa vai trešās personas leģitīmajām interesēm. Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka šis nosacījums ietver attiecīgo pretējo tiesību un interešu *līdzsvarošanu*, kas principā ir atkarīga no konkrētās lietas konkrētajiem apstākļiem.

181. Lai gan šī līdzsvarošana, kas prasa samērā padziļinātas zināšanas par konkurējošajām interesēm[149], ir jāveic iesniedzējtiesai, vēlos izteikt dažus apsvērumus, kas palīdzēs tai veikt šo izvērtējumu.

182. Šis nosacījums būtībā nozīmē pārbaudīt šādu aspektu: pieņemot, ka datu apstrāde patiešām atbilst leģitīmām interesēm un ir nepieciešama šim mērķim, vai apstrāde tomēr nav pārāk plaša, jo rada *nepieņemamu slogu* datu subjektiem? Citiem vārdiem sakot, vai netiek pārmērīgi upurētas datu subjektu intereses, ņemot vērā datu apstrādes iemeslus un veidu, kādā tā tiek veikta?

[148] Tostarp norādu, ka saskaņā ar *FIFA Football Agents Report* (*FIFA* Futbola aģentu ziņojums) 2024. gadam līdz 2024. gada 5. decembrim futbola aģenta licence kopumā bija izsniegta 7558 personām. Tas nozīmē, ka iespējamās datu apstrādes apjoms ir ievērojams un atbilst VDAR 91. apsvērumā minētajam jēdzienam "plaša mēroga", kas attiecas uz personas datu "ievērojama apjoma" apstrādi, kura var ietekmēt lielu datu subjektu skaitu. Šai kategorizācijai ir noteiktas sekas saskaņā ar VDAR normām.

[149] Spriedums *Mousse*, 50. punkts un tajā minētā judikatūra.

183. Šajā saistībā Tiesa ir nolēmusi, ka, līdzsvarojot pretējās tiesības, ir svarīgi ņemt vērā arī to, ar ko datu subjektam ir *pamats rēķināties*, kā arī attiecīgās apstrādes apjomu un šīs apstrādes ietekmi uz šo subjektu [150]. Proti, kā izriet no VDAR 47. apsvēruma, datu subjekta intereses un pamattiesības var būt svarīgākas par datu pārziņa interesēm, ja personas datus apstrādā apstākļos, kādos datu subjektiem nav pamata rēķināties ar šādu apstrādi.

184. Konkrētajos šīs lietas apstākļos, kad aģenti darbojas saskaņā ar *FFAR* tiesisko regulējumu, šķiet pamatoti gaidīt, ka to datus apstrādās regulējošā iestāde, kas šo regulējumu ir noteikusi. Proti, *FIFA* veiktā efektīvā uzraudzība un atbilstības nodrošināšana nebūtu iespējama bez piekļuves attiecīgajai informācijai par aģentiem un to sniegtajiem pakalpojumiem.

185. Tomēr arī šajā kontekstā var rasties jautājumi par to, vai aģenti varētu pamatoti gaidīt, ka visi vai atsevišķi šo datu aspekti tiks izpausti personām, kas nav futbolu regulējošā pārvaldes iestāde. Konkrēti, nav skaidrs, kā aģentu datu atklāšana klubiem, spēlētājiem un citiem aģentiem saskan ar leģitīmajām interesēm, kuru dēļ *FIFA* apstrādā šos datus, proti, lai īstenotu savas regulatīvās pilnvaras *FFAR* mērķu sasniegšanai.

186. Aģenti darbojas ļoti konkurējošā tirgū, kurā informācija par klientu datubāzi un līgumu noteikumiem ir vērtīgi komercdati. Ja šāda informācija kļūst pieejama konkurentiem (konkurējošiem aģentiem) vai potenciālajiem klientiem (spēlētājiem un klubiem), tas, no vienas puses, var ietekmēt tirgus konkurences struktūru un, no otras puses, arī radīt nopietnu finansiālu kaitējumu aģentiem.

187. Kā jau izklāstīts šo secinājumu 171. punktā, aģentu ekonomisko un finanšu datu atklāšana konkurentiem var veicināt slepenu vienošanos tirgū. Tas varētu arī izraisīt negodīgu konkurences praksi, ļaujot konkurējošiem aģentiem iejaukties nākotnē paredzētajās sarunās. Turklāt tas varētu mazināt uzticēšanos aģenta un klienta attiecībām, jo risks, ka tiks atklāta sensitīva līgumiska un finansiāla informācija, var atturēt no pārskatāmām sarunām un galu galā mazināt uzticēšanos tiesiskajam regulējumam. Ciktāl *FIFA* veic regulatīvās darbības attiecībā uz aģentiem, viņiem ir jābūt zināmai pārliecībai, ka šī organizācija spēj ņemt vērā viņu leģitīmās intereses attiecībā uz privātumu un konfidencialitāti. Tiesiskais regulējums nevar būt vērsts tikai uz klubu un spēlētāju interesēm, lai cik leģitīmas šīs intereses arī būtu.

188. Attiecīgi vispārējs pienākums iesniegt datus un iespēja, ka šiem datiem varētu piekļūt trešās personas, var ne tikai skart aģentu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību (Hartas 7. un 8. pants), bet, iespējams, arī aģentu brīvību veikt uzņēmējdarbību (Hartas 16. pants).

189. Ņemot vērā minētos apsvērumus, nevar izslēgt, ka pamatlietā aplūkoto personas datu apstrāde vismaz daļēji var nebūt uzskatāma par pamatoti nepieciešamu leģitīmu interešu nolūkā VDAR 6. panta 1. punkta f) apakšpunkta izpratnē, jo īpaši tad, ja konkrēta ekonomiska un finansiāla rakstura informācija tiek darīta pieejama personām, kas nav *FIFA* un tās iestādes un struktūras.

[150] Skat. it īpaši spriedumu, 2023. gada 4. jūlijs, *Meta Platforms* u.c. (Sociālā tīkla lietošanas vispārīgie noteikumi) (C-252/21, EU:C:2023:537, 116. punkts).

190. Ņemot to vērā, uz prejudiciālā jautājuma ceturto daļu būtu jāatbild, ka sporta apvienības reglaments, kas attiecas uz fizisko personu personas datu iesniegšanu un to atklāšanu trešām personām, atbilst VDAR 6. panta 1. punktam, ja šis reglaments i) patiešām atbilst aizsargājamām interesēm; ii) attiecas tikai uz datiem, kas absolūti nepieciešami šim nolūkam, un iii) nerada datu subjektiem nepieņemamu slogu attiecībā uz viņu tiesībām uz privāto dzīvi un finanšu interesēm.

V. Secinājumi

191. Rezumējot, ierosinu Tiesai uz *Landgericht Mainz* (Maincas apgabaltiesa, Vācija) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt tādējādi, ka sporta federācijas reglamentā ietvertie noteikumi, kas attiecas uz futbola aģentu darbību, nav pretrunā

– LESD 101. pantam, ja jebkādas ievērojamas pret konkurenci vērstas sekas, ko šie noteikumi var radīt, var tikt pamatotas saskaņā ar *Meca-Medina* judikatūru, vai arī tiem var piemērot atbrīvojumu saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu;

– LESD 102. pantam, ja šiem noteikumiem patiešām ir leģitīms mērķis un tie ir nepieciešami un samērīgi ar šo mērķi vai ja to radītās pret konkurenci vērstās sekas ietekmētajos tirgos līdzsvaro vai pārspēj priekšrocības efektivitātes ziņā, kuras nāk par labu arī patērētājiem;

– LESD 56. pantam, ja šajos noteikumos ietvertie ierobežojumi pakalpojumu sniegšanas brīvībai ir pamatoti ar leģitīmu vispārējo interešu mērķi, kam nav tikai ekonomisks raksturs, un ja šie ierobežojumi atbilst samērīguma principam, proti, tie ir piemēroti šā mērķa sasniegšanai un nepārsniedz tā sasniegšanai nepieciešamo, un

– Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) 6. pantam, ja noteikumi, kas attiecas uz fizisku personu personas datu iesniegšanu un to atklāšanu trešām personām, patiešām atbilst aizsargājamām interesēm, attiecas tikai uz datiem, kas absolūti nepieciešami šim nolūkam, un nerada datu subjektiem nepieņemamu slogu attiecībā uz viņu tiesībām uz privāto dzīvi un finanšu interesēm.